ХАЛҚ СЎЗИ

خلق سوزی

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ КЕНГАШИНИНГ РЎЗНОМАСИ

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган 1991 йил 7 сентябрь, шанба, 174-сон НАРХИ ОБУНАЧИГА 7 ТИЙИН, СОТУВДА 10 ТИЙИН.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг

ФАРМОНИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МУДОФАА ИШЛАРИ ВАЗИРЛИГИНИ ТУЗИШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Республикасининг давлат мустақиллигини, фуқароларнинг конституциявий ҳуқуқлари ва эркинликларини ҳамда республиканинг ҳудудий яхлитлигини ҳимоя қилиш мақсадида «Ўзбекистон Республикасининг давлат мустақиллиги асослари тўғрисида»ги Қонунга мувофиқ Ўзбекистон Республикаси Мудофаа ишлари вазирлиги тузилсин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамаси мазкур масала юзасидан тегишли қарор қабул қилсин.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти

И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1991 йил 6 сентябрь.

Депутатлик ҳаловат эмас

ИШҚИЛИБ, ВАЪДАЛАР ЧИН БЎЛСИН

Шу йил бешинчи апрель куни кеч соат ўнларда ўйимиздаги телефон безовта жиринглади. Ўзбекистон ССР халқ депутати Мели Қобилов экан:

— Икки аскар йигит калтак еб, қочиб келибди. Аҳволлари оғир. Вилоят соғлиқни сақлаш бўлими мудири ўринбосари Эргашев мени роса овора қиляпти. Келиб, кўрмасангиз бўлмайди.

Кеч тушиб қолганини, машинам йўқлигини айтдим. Ўзи келиб, аскарларнинг уйига олиб борди.

Москва вилоятидаги ҳарбий қисмлардан бирида хизмат қилган Раҳматулла Ҳасановнинг хонадонидамиз. Кўчада бир тўп, ҳовлида бир тўп одам. Бир киши йиғлагудай бўлиб келиб, биз билан сўрашди:

— Мелибойжон, ишқилиб, ўзларингиз ёрдам берингизлар, агар шу боламга бир нима бўлиб қолса... билмадим... мен нима қиламан. Ишонганим, тўнғичим! Ёрдам қилингизлар, ўн битта болам бор, колхозчиман, сизларга берадиган ҳеч нарсам йўқ, барака топинглар!

— Нега бунақа деяпсиз? Сиздан бир нарса талаб қилганимиз йўқ-ку! — деди депутат.

— Билмасам, ишқилиб, одамлар «бир нима бериш керак», дейишяпти-да.

— Отахон, бунақа гапни бизга айтдингиз, бошқага айтманг, балога қолиб кетасиз.

Отахон йиғлаб юборди.

Биз ичкарига кирдик. Раҳматулла тўшакда ётган эди. Кўзининг пастидан лабига томон тиртиқ. Елкасига темирни қиздириб босишипти.

«Мен, Раҳматулла Ҳасанов 1990 йил 8 июлда Жиззахдан ҳарбий хизматга чақирилдим, ички ишлар қўшинларига Погонимизга «ВВ» деб ёзилса-да, биз аслида қурилиш батальони эдик. Қисмда олти ўзбек бўлиб, ҳаммамизни, айниқса, Ўринбоев ва Шойназаров дўстларимизни қаттиқ ҳақоратлашар, калтаклашарди. 7 март куни устма-уст тушган мушту тепкилар зарбидан ҳушимдан кетиб, ётиб қолибман. Ярим тунда ўзимга келгандим, урганлардан бири: «Эрталабгача ўзингни ўзинг ос, йўқса, биз осамиз», деди. Шундан кейин хамюртим Холмурод Низомов тунда мени хизмат жойимдан олиб чиқиб кетди. Унинг ўзи ҳам иситмалаб ётган эди. Аммо бошқа иложимиз қолмовди. Туркистон вокзалида қўлга тушдик. Мен нон еёлмасдим, Холмурод нон ушоғини ивитиб, оғзимга тиқарди. Хабар туфайли ортимиздан старшинамиз Пошаев етиб келди, лекин биз фақат уйга кетишимизни айтдик».

Улар 21 март куни тунда Жиззахга етиб келишди. Отаона 22 март куни эрталаб маҳалла қўмитаси раиси Мели Қобиловга хабар беришган.

23 март куни ҳар икки аскар вилоят касалхонасидаги иккинчи жарроҳлик бўлимига ётқизилди. Р. Ҳасановга қўйилган ташхис: «Пастки чап жағи синганига анча бўлган. Юзи лат еган. Бош айланиши, кўп нарсаларни эслай олмаслиги тўғрисида шикоят қилмоқда. 25.03.91. Жарроҳ Норқўзиев».

«Вилоят соғлиқни сақлаш бўлими мудири ўринбосари Абдурайим Эргашевнинг депутатга берган тушунтириш хати билан ҳам танишинг:

«Мен, ҳақиқатан ҳам Раҳматулла Ҳасанов ва Холмурод Низомовларни 25 март куни касалхонадан чиқартириб юбордим. Ҳарбий қисмлардан қайтган ва ўлиб келган йигитларни текшириш комиссиясининг аъзоси бўлганим учун бу тўғрида Жиззах шаҳар ҳарбий комиссариатига хабар бердим ва уларни госпиталга ётқизиш кераклигини айтдим».

— Нима учун сиз йигитларнинг тақдири билан қизиқмадингиз? Ахир, нима бўлганда ҳам улар бемор эди-ку?

— Менинг ишимга 18 ёшгача бўлган болаларни соғломлаштириш киради.

Бу орада баъзилар Раҳматулланинг отасини қўрқитади: ўғлинг қочоқ, қамаб қўйишлари мумкин, шунинг учун кимларгадир чўзиш керак. Ота жонини ҳовучлаб, ўғлини автобусларда Самарқанд, Тошкент ҳарбий госпиталларига олиб боради, лекин... нажот топмай, қайтиб келиб, яна Мели Қобиловга арз қилади. Депутат 5 апрель куни вилоят соғлиқни сақлаш бўлими мудири Ислом Субҳонқуловга аҳволни тушунтиради. Мудир юборган «Тез ёрдам» икки аскарни куни билан у касалхонадан бу касалхонага ташийди. Кечқурун эса ўн беш чақирим наридаги Учтепа юқумли касалликлар шифохонаси олдига ташлаб «қочади».

Тушунтириш хати ёзишга киришган Раҳматулла ҳеч нарсани эслай олмади. Дўсти Холмурод эслатиб турди. Холмуроднинг ўзи эса ёзолмас экан, айтиб турди, Раҳматулла унинг номидан ёзди: «Мен 1973 йил 9 апрелда туғилганман, яъни мени 17 ёшимда хизматга олишган...»

Вояга етмаган йигитни тинч замонда ҳарбий хизматга олиш мумкин, деб қаерда, қайси қонунда ёзилган экан, буни ҳам тушунолмадик.

Депутат иккимиз кечаси билан кўп жойларга, жумладан Тошкент гарнизони ҳарбий прокуратурасининг терговчиси, катта лейтенант Трифоновга ҳам мурожаат қилдик, аммо ҳеч бир зот бу можарога «илашиш»ни истамасди. Ҳарбий қисмга қайтариб юборинглар, ўша ерда даволашади, деб «ақлли маслаҳатлар» беришди.

— Булар ахир ўша ердан чалажон бўлиб келишган-ку!

— Арз қилиш керак. Урганларни топишади ва жазолашади. Совет Армиясида ҳеч нарса натижасиз қолмайди.

— Ахир буларни «қариялар» бошлиқларнинг кўз ўнгида уришаётган эмиш...

— Мен ҳеч нарса билмайман, боринглар, ўша ерда ҳаммаси ҳал бўлади.

Халқ депутати мурожаат қилаётгани учун ҳам ҳарбий сипоҳи шу қадар ҳурмат билан гаплашди, агар аскар йигит отаси билан унга дуч келганда борми?...

Мели Қобилов И. Субҳонқуловга арз қилишни истамади.

— Мен энди Президентимизга бораман, у киши менга ёрдам беради, — деди у.

Вақт ярим кечадан ўтиб кетди. Депутат яна қаерларгадир сим қоқди. Хуллас эрталаб «тез ёрдам» икки аскарни шифохонага олиб боришига эришдик. У ерда Раҳматулланинг сиртқи жароҳатларидан ташқари мияси лат егани, синган жағ суяклари вақт ўтгани сайин яна ўсиб бораётгани, ҳатто йиринглаб кетиши мумкинлиги аниқланди.

Абдурайим Эргашев 7 апрель куни етти нафар мутахассисни йиғиб, консилиум ўтказди ва қуйидагиларни қоғозга битди: «Бемор 26 март куни вилоят шифохонаси врач-жарроҳи етовида госпиталга олиб борилди».

Наҳотки шу сатр рост бўлса? Ахир шунчалар ғамхўрлик қилинган экан, икки аскар, уларнинг ота-онаси, депутат билан нима учун чопиб юрдик экан?!

* * *

Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши мазкур ишнинг тўғри-нотўғрилигини текшириш учун комиссия тузди. Унга Ўзбекистон ССР халқ депутати Мели Қобилов — раис, Жиззах вилоят касаба уюшмалари қўмитаси матбуот марказининг раҳбари Мели Маҳмудов ҳамда шу ташкилот йўриқчиси Жониқул Маллаев аъзо бўлди. Комиссия СССР Давлат хавфсизлиги қўмитаси махсус бўлимининг ходими, майор М. А. Пыжик иштирокида йигитлар хизмат қилган қисмда бўлдилар, ҳақиқий аҳвол билан танишдилар.

«Москвага келишимиз ҳамоноқ СССР Мудофаа вазирлиги ўзбекистонлик ҳарбий хизматга чақирилувчиларга нисбатан ноҳақ ўйин қилаётганига ишондик. 1990 йил баҳорида Ўзбекистондан чақирилиб, қурилиш батальонида хизмат қилаётган қайси аскар билан суҳбатлашмайлик, бари жанговар хизматга жўнаганини, бу ерда эса қурилиш билан шуғулланишаётганини таъкидлашди. Шу қисмнинг ўзида 347 нафар йигит ана шу таҳлит хизмат қилмоқда. Бизнингча, Ўзбекистон Президентининг фармонига кўра уларнинг ҳаммаси республикамиздаги қурилишларга ўтказилиши шарт.

Ҳарбий қисм қароргоҳининг раҳбарлари биз билан суҳбатда ҳаққоний равишда Ўзбекистон ҳарбий комиссариатининг тиббий комиссияларидан нолидилар. Бу комиссиялар нима қилиб бўлмасин айтилган аскарлар сонини тўлдиришга уринадилар. Натижада ёши етмаганлар (мисол учун Холмурод Низомов), касалмандлар, руҳий беморлар ҳарбийга жўнатилмоқда. 1990 йили Ўзбекистондан келган 2700 нафар йигитнинг 42 таси шу сабабларга кўра уйларига қайтарилган. Бир нечтаси ҳарбий руҳшунос хулосасига кўра хизматга яроқсиз деб топилган».

Таъкидлаш жоиз: Абдурайим Эргашев ўн йил Жиззах вилоятидаги ана шунақа тиббий комиссияни бошқарган.

Мутахассислар хулосасига кўра, Ўзбекистондан чақирилаётганларнинг 30 фоизи ҳарбий хизматга ярамайди... Ишлаб чақиришга жалб этиш ҳам уларнинг ҳаёти учун хавфли бўлиб қолмоқда. Чунки техника хавфсизлигини билмайди. Касб ҳақида ҳеч қандай тасаввурга эга эмаслар. Ғишт заводида Д. Бойназаровнинг елкасига юқоридан катта темир тушиб кетиши оқибатида жароҳат олган. У дарҳол госпиталга жўнатиш ўрнига, етти ойдан бери ҳарбий қисм тиббий бўлинмасида ётган экан.

Текшириш давомида Р. Ҳасанов ва Ҳ. Низомовларнинг шикоятлари тўлиқ тасдиқланган. Зўравон «қария»лар аниқланган ва ҳарбий прокуратура томонидан жиноий иш қўзғатилган. «Учинчи рота командири, капитан А. Л. Дронов ишдан бўшатилди ва ҳарбий хизматдан четлатилди. Иккинчи рота командири, майор Н. Г. Удовикнинг хизмат мавқеига лойиқ ё лойиқ эмаслигини аниқлаш қўмондонлик олдига кўндаланг қўйилди...»

Ҳақ жойига қарор топди, айбдорлар жазоланди. Шу билан мақолага нуқта қўйиш ҳам мумкин эди, аммо...

...Кўнгилда ғашлик, маъюслик; «Бунақа ўйинлар қачонгача давом этаркан?», деган адоқсиз саволлар.

Яқинда СССР Мудофаа вазирлиги билан Ўзбекистон раҳбарияти ўртасида ўзаро битим тузилди. Ишқилиб бу сафар Москвадаги акаларнинг ваъдалари чин бўлсин-да! Ишқилиб, ой борган йигитларимиз омон қайтсин!

Абулқосим МАМАРАСУЛОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Жалолқудуқ районидаги Тошметов номли жамоа хўжалиги пахтакорлари 1100 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 26 центнердан, жами 3 минг тонна ҳосил олишга бел боғлашган. Улар ҳосилнинг 2500 тоннасини машиналар ёрдамида териб олишмоқчи. Шу боисдан, 9-бригада механизатори Олимжон Маҳмуджонов 76 гектар майдондаги ғўзаларни машинабоп қилиб парваришлаётир. У ўтган йили 148 тонна пахта терган эди. Бу йилги режа 150 тоннадан ошириш.

СУРАТДА: уста механизатор О. Маҳмуджонов.

Тоҳиржон ҲАМРОҚУЛ
олган сурат.

МАШИНА ТЕРИМИ БОШЛАНДИ

ШЕРОБОД районидаги В. Қодиров номли совхоз меҳнаткашлари 4 сентябрь куни машина теримини бошлаб юбордилар. Ҳозир 2773 гектар майдондаги ғўзалар қийғос очилган. Карталар боши ва этаги терим агрегатларининг айланиб олиши учун текисланди. Ўқариқлар кўмилди. Хўжалик пахтакорлари бу йил барча майдондаги ҳосилни машиналар билан йиғиштириб олишни мўлжаллашаяпти. Айни кунда далаларда 75 та зангори кема ишлаяпти.

Бундан ташқари Термиз районидаги «Гулбаҳор» давлат хўжалиги далаларига ҳам терим машиналари чиқди.

Т. РАЗЗОҚ,
«Халқ сўзи» мухбири.

РЕСПУБЛИКА АДЛИЯ ВАЗИРЛИГИДА

Ўзбекистон республикасининг Адлия вазирлигида жамоат ташкилотлари ҳамда сиёсий партияларга рўйхатдан ўтганлик тўғрисидаги гувоҳномалар топширилди. Ўзбекистон Ленинчи коммунистик ёшлар союзининг, В. И. Ленин номли Ўзбекистон республика пионер ташкилотининг, «Эрк» демократик партиясининг, Абдулла Қодирий номли жамғарманинг, Ўзбекистон республикаси Қизил ярим ой жамиятининг Хорижий мамлакатлар билан дўстлик ва маданий алоқа Ўзбекистон жамиятининг, баъзи касаба уюшмалари ҳамда бошқа жамоат ташкилотларининг низомномалари расмий тарзда тасдиқланди.

Гувоҳномаларни Ўзбекистон республикасининг Адлия вазири М. М. Маликов топширди.

(ЎзТАГ).

ҚУТЛОВЛАР, ҚУВОНЧЛАР

Ўзбекистон республикаси Президенти Ислом КАРИМОВга
Ўзбекистон республикаси меҳнаткашларига

ТАБРИКНОМА

ҲУРМАТЛИ ПРЕЗИДЕНТ, ҚАДРЛИ ВА ҚОНДОШ ЎЗБЕКИСТОНЛИКЛАР!

ЎЗБЕКИСТОННИНГ ДАВЛАТ МУСТАҚИЛЛИГИ ЭЪЛОН ҚИЛИНИШИ БИЗ — ЛЕНИНОБОД ВИЛОЯТИ МЕҲНАТ АҲЛИНИ ҲАМ БЕҲАД РУҲЛАНТИРИБ ЮБОРДИ. БИЗ ҲАМ «ЎЗБЕКИСТОН МУСТАҚИЛЛИГИ КУНИ» БЎЛГАН 1-СЕНТЯБРНИ КАТТА ШОДИЁНА ҚИЛДИК. БИЗ БИЛАМИЗКИ ЭРК УЧУН КУРАШ ҲАР БИР МИЛЛАТНИНГ АСРИЙ ОРЗУСИ. ЭРК ЙЎЛИДА ЎЗБЕК ЭЛИНИНГ НЕ-НЕ АЗИЗ ФАРЗАНДЛАРИ ЎЗ БОШЛАРИНИ ТИКДИЛАР. УЛАР «ТОБЕЛИКДА БИР АСР ЯШАГАНДАН, ОЗОДЛИКДА БИР КУН ЯШАМОҚ АФЗАЛ» ДЕДИЛАР.

ЎРТА ОСИЁ МЕҲВАРИ БЎЛГАН ЎЗБЕКИСТОН ЗАМОНЛАР УММОНИ ИЧРА, ТЎФОНЛАР УЗРА МУЗАФФАР БЎЛДИ. ҚАДИМИЙ УДУМИМИЗ БЎЛГАН НАВРЎЗНИНГ ТИКЛАНИШИ, ДИНУ ИМОНИМИЗНИНГ ҚАЙТИШИ АНА ШУ ЭЗГУ МУСТАҚИЛЛИКНИНГ ДЕБОЧАЛАРИ ЭДИ. БУНДА ПРЕЗИДЕНТ ЎРТОҚ ИСЛОМ КАРИМОВНИНГ МАТОНАТИ, МАЪРУФ ВА МУМТОЗЛИГИ ТАҲСИНГА САЗОВОР БЎЛДИ.

БУГУН ЎЗБЕКИСТОН МУСТАҚИЛЛИГИ ҲАММА ЖОЙДА БАРАЛЛА ОВОЗДА АЙТИЛМОҚДА. УНИ ЯҚИН КЕЛГУСИДА ОЛАМ ТАН ОЛИШИ ТАБИИЙДИР. БИЗ БЕПОЁН МИРЗАЧЎЛ ЗАМИНИДАН ТОРТИҚ ҚИЛИНГАН ЕРЛАРДА ДЕҲҚОНЧИЛИК ҚИЛИБ, РИЗҚУ-РЎЗ ЯРАТМОҚДАМИЗ. БУХОРО ГАЗИ ҲАРОРАТИДАН, СИРДАРЁ ГРЭСИ ШУЪЛАСИДАН БАҲРАМАНДМИЗ. ЖАМОА ХЎЖАЛИГИМИЗ ҚОНДОШ ВА ЖОНДОШ ЎЗБЕКЛАР БИЛАН ҲАМКОРЛИКДА ИШЛАБ 28 МИНГ ТОННА ПАХТА, 7 МИНГ ТОННА СУТ, 700 ТОННА ГЎШТ, 800 ТОННА ДОН, МЕВА-САБЗАВОТ ЕТИШТИРИБ, 36 МИНГ АҲОЛИМИЗНИ ТАЪМИНЛАБ КЕЛМОҚДАМИЗ. БИЗНИ ЎЗБЕКИСТОН БИЛАН ЕРИМИЗ, СУВИМИЗ, КАСБИ КОРИМИЗ, [illegible] ЙЎЛИМИЗ ҲАММА-ҲАММАСИ БИР. УЛАРНИ АЙРИ ТАСАВВУР ҲАМ ҚИЛИБ БЎЛМАЙДИ.

МЕН 84 ЁШДАМАН. ЎТМИШНИНГ КЎП БАЛАНД-ПАСТИНИНГ ЖОНЛИ ГУВОҲИМАН. КЎП ҚИММАТЧИЛИКНИ БОШДАН КЕЧИРДИМ. МЕҲР-ОҚИБАТ ҚИММАТЧИЛИГИ ЮЗ БЕРИШИДАН ҚЎРҚАМАН ХОЛОС.

ЎЗ ЕРИМИЗГА, БОЙЛИГИМИЗГА, ТИЛИМИЗГА ЎЗИМИЗ ЭГА БЎЛГАНИМИЗ ТАРИХНИНГ БИР МУРУВВАТИДИР. АНА ШУ МУСТАҚИЛЛИК ИЛОҲИМ МАНГУЛИК МУҲРИ БИЛАН БИТИЛГАН БЎЛСИН. ЎРТОҚ ПРЕЗИДЕНТ ИСЛОМ КАРИМОВ, СИЗГА ВА СИЗ ОРҚАЛИ КЎПМИЛЛАТЛИ ЎЗБЕКИСТОН АҲЛИГА МУСТАҚИЛЛИК ҚУТЛОВИНИ ЙЎЛЛАЙМИЗ.

Чексиз қувонч ва эҳтиром ила:

АБДУҒАФУР САМАТОВ

Ленинобод вилояти, Пролетар ноҳиясидаги Ленин орденли Ленин номли жамоа хўжалиги раиси, икки марта Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, Жумҳурият пахта устаси, Улуғ Ватан уруши ва меҳнат [illegible] ветерани

НЕ БАХТКИ...

«...ПАРЧАЛАБ КИШАНЛАРНИ ҲАР ТОМОН ПАРИШОН ҚИЛ...»

Ҳ. Ҳ. НИЕЗИЙ.

Не бахтки, халқимиз истиқлолга қадам қўйди, ўзлигини англади. Мустақил иш юритишга, эркин фикрлаш ҳуқуқига эга бўлди.

Не бахтки, улуғ бобомиз Навоийнинг орзуси, буюк мунажжим Улуғбекнинг армони, Нодира, Увайсий, Зебунисо, Тўмарислар хаёлоти ҳақиқатга айланмоқда. Сабр-бардошли халқим уруш-жанжалсиз, тинч, муроса йўли билан асрий эзгу ниятларига эришишга жазм этди.

Не бахтки, таъбир жоиз бўлса, ўзбегим бошига дўпписини ғурур билан қайта кийди. Энди белбоғингни ҳам маҳкам боғла, ҳур Ўзбекистон!

Не бахтки, бугун севинчимдан тилимга шеърий сатрлар келмоқда:

Халқим, оппоқ тонгини
кузатгил масрур,
Бу тонг-ки — оқликдан,
покликдан, эркликдан хабар!
Дўппили бошингни кўтаргил
мағрур,
Бахтингдан жумлаи жаҳонга
солгин энди жар!

Мастура ФАРМОНОВА,
журналист.

ЭРКИН МЕҲНАТ КАФОЛОТИ

Ўзбекистонимиз — мустақил демократик давлат. Бугуннинг ҳақиқати ана шундай. Бироқ, истиқлолни тантанавор нишонлаган ҳолда, биз ўзига ортиқча бино қўйиб юбориш ҳолатига тушмаслигимиз керак. Бу борада бор айниятни таъкидлашни истайман: бирор нарсани ҳимоя қила олинсагина у даҳлсиз бўлиб қолади.

Тоталитар тузумнинг ҳаётимизда юзага келтирган муаммолар уюмини ҳал этиш учун энди ҳар бир киши ҳар қачонгидан кўра унумлироқ ва самаралироқ ишлаши шарт.

Хуллас, жумҳурият мустақиллигининг кафолати — фуқароларнинг эркин, озод меҳнатидир.

В. КОВАЛЕНКО,
қурувчи.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА

6 сентябрь куни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг республика коммунистлари фавқулодда XXIII съездига тайёргарлик юзасидан ваколатли комиссиясининг мажлиси бўлди. Марказий Комитет ва Марказий назорат комиссияси қўшма пленуми якунларини муҳокама қилиш ва съездга делегатлар сайлаш юзасидан бошланғич партия ташкилотларида йиғилишлар ва партия комитетлари пленумлари қандай ўтказилаётгани тўғрисидаги ахборот тингланди.

Мажлисда бўлажак съезднинг мўлжалланаётган кун тартиби, унинг регламенти, ишчи органлари таркибига доир таклифлар ва бошқа масалалар ҳам муҳокама қилинди. Фавқулодда съезд бўлажак ҳужжатларининг асосий мазмуни юзасидан мулоҳазалар билдирилди. Бунда аввало республика Компартиясини сифат жиҳатдан янги партияга айлантириш юзасидан чуқур ислоҳ қилиш заруратига асосланиш керак.

Марказий Комитет ваколатли комиссияси тайёргарлик жараёни пишиқ-пухта бўлишини таъминлаш учун съездга сиёсий маъруза устида ишлаш, съезд баёноти лойиҳаси ҳамда қарорларини тайёрлаш, жойларда, партия ташкилотларида съездга тайёргарлик ишларини ташкил этишга доир учта кичик комиссия тузди.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг қонуни

«СССР ХАЛҚ ДЕПУТАТИНИНГ МАҚОМИ ТЎҒРИСИДА»ГИ СССР ҚОНУНИГА ЎЗГАРТИШЛАР КИРИТИШ ҲАҚИДА

СССР Олий Кенгаши **қарор қилади:**

1. «СССР халқ депутатининг мақоми тўғрисида»ги 1990 йил 31 майдаги СССР қонунининг 34-моддасига (СССР халқ депутатлари ва СССР Олий Кенгашининг ахборотномаси, 1990 йил, 24-сон, 443-модда) ўзгартишлар киритилиб, унинг учинчи қисми қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«СССР халқ депутатини ушлаб келтиришга ва бошқа ҳар қандай шаклда ушлаб қолишга ёки унинг эркинлигини чеклашга, шунингдек унинг шахсий буюмларини, багажини, унинг шахсий ёки бошқа тарзда фойдаланадиган транспортини, турар-жой ва хизмат хоналарини текширишга, тинтишга, олиб қўйишга, хатлашга йўл қўйилмайди. Даҳлсизлик хатларга, СССР халқ депутати фойдаланадиган алоқа воситаларига ва ҳужжатларга жорий этилади. СССР халқ депутатининг даҳлсизлигини бузганлик учун айбдорлар ушбу қонуннинг 33-моддасига мувофиқ жавобгар бўладилар».

2. Ушбу қонун қабул этилган пайтдан бошлаб кучга киритилсин.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг Президенти

М. ГОРБАЧЕВ.

Москва, Кремль.
1991 йил 30 август.

СССР Халқ Депутатлари Съездининг қарори

СССР Президенти ва Иттифоқдош республикалар Олий раҳбарларининг қўшма Баёнотидан ва СССР Олий Кенгаши навбатдан ташқари сессияси қарорларидан келиб чиқадиган чоралар ҳақида

1991 йил 19—21 август кунлари содир этилган давлат тўнтариши натижасида мустақил давлатлар ўртасида янги иттифоқ муносабатларини шакллантириш жараёни хавф остида қолди. Вужудга келган вазият мамлакат ичида ва хорижий давлатлар билан муносабатларда оғир оқибатларга олиб келиши мумкин.

Фитнанинг барбод этилиши, демократик кучларнинг ғалабаси реакцияга, демократик ўзгартишлар жараёнига тўсқинлик қилаётган ҳамма нарсага жиддий зарба берди. Шу тариқа туб ўзгартишларни жадаллаштириш, мамлакатни янгилаш учун тарихий имконият вужудга келди.

СССР халқ депутатлари съезди ҳокимият тузилмаларининг баттар барбод бўлишига йўл қўймаслик мақсадида республикаларнинг хоҳиш-иродасига ва халқларнинг манфаатларига асосланган давлат муносабатларининг янги тизимини шакллантириш учун ўтиш даврини эълон қилади.

СССР халқ депутатлари съезди **қарор қилади:**

1. СССР Президенти ва иттифоқдош республикалар олий раҳбарларининг қўшма баёнотидан, СССР Олий кенгашининг давлат тўнтариши муносабати билан мамлакатда вужудга келган вазият тўғрисидаги қарордан келиб чиқадиган таклифлар асосан маъқуллансин.

2. Мустақил давлатлар иттифоқи тўғрисидаги шартномани тайёрлаш ва имзолаш тезлаштирилсин, ушбу шартномада давлатларнинг ҳар бири ўзининг иттифоқда иштирок этиш шаклини мустақил белгилаши мумкин. Янги иттифоқ давлатларнинг мустақиллиги ва ҳудудий яхлитлиги, инсон ва халқлар ҳуқуқларига, ижтимоий адолат ва демократияга риоя этиш қоидаларига асосланиши керак.

3. Иқтисодий, валюта-молия, илмий-техникавий ҳамкорлик, экология хавфсизлиги, фуқароларнинг ҳуқуқлари ва эркинликларини ҳимоя қилиш тўғрисида, ягона қуролли кучларни, ядро қуролига ва бошқа оммавий қирғин қурол аслаҳахоналарига ягона раҳбарликни сақлаган ҳолда жамоа хавфсизлиги ва мудофаа қоидалари ҳақида республикалараро битимлар (шартномалар) ишлаб чиқилсин ва тузилсин.

Республикалараро иқтисодий комитет иқтисодий Иттифоқ тўғрисидаги шартномани ишлаб чиқиш ва тузишга дарҳол киришсин, у очиқ тусда бўлиб, бу шартномада иштирок этиш Иттифоқ шартномасини имзолашни шарт қилиб қўймайди.

4. СССР Президенти, СССР Олий Кенгаши, СССР Давлат кенгаши демократик фуқаролар жамиятига тинч тартибли ўтишини кафолатлаб, ҳокимият ва бошқарувнинг ҳуқуқий давомийлигини таъминласинлар.

5. Ўтиш даврида СССР қабул қилган барча халқаро битимлар ва мажбуриятларга, шу жумладан қурол-яроғларни қисқартириш ва улар устидан назорат ўрнатиш, инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш масалалари юзасидан халқаро битимлар ва мажбуриятларга, ташқи иқтисодий мажбуриятларга оғишмай риоя этилиши керак.

Республикаларнинг уларни халқаро ҳуқуқ субъектлари деб тан олиш ва уларнинг БМТга аъзолиги тўғрисидаги масалани кўриб чиқиш муддаоси қўллаб-қувватлансин.

6. Барча давлат идоралари, муассасалари, ташкилотлари ва мансабдор шахслари ўтиш даврида СССР Конституциясида, Инсон ҳуқуқлари ва эркинликлари декларациясида, СССР ва республикалар қонунларида эълон қилинган ва улар томонидан кафолатланадиган фуқаролар ҳуқуқлари ва эркинликларига риоя этилишини, матбуот, виждон эркинлиги, сиёсий партиялар, касаба уюшмалари, жамоат бирлашмаларини тузиш ҳуқуқларини таъминласинлар.

7. Съезд республикалар қабул қилган Суверенитет тўғрисидаги декларациялар ва мустақиллик ҳақидаги ҳужжатларни ҳурмат қилар экан, шуни таъкидлайдики, янги иттифоққа киришдан бош тортишга қарор қилган республикаларнинг мустақилликка эришиши ажралиш билан боғлиқ бутун масалалар мажмуини ҳал этиш учун СССР билан музокаралар олиб боришини, шунингдек ядро қуролини тарқатмаслик тўғрисидаги шартномага, Европада хавфсизлик ва ҳамкорликка бағишланган кенгашнинг якунловчи ҳужжатига ва бошқа муҳим халқаро шартномалар ва битимларга, шу жумладан шахс ҳуқуқлари ва эркинликларини кафолатлайдиган шартномалар ва битимларга дарҳол қўшилишини талаб қилади.

СССР халқ депутатлари съезди.
Москва, Кремль.
1991 йил 5 сентябрь.

Фарғона вилоятининг Қува ноҳиясидаги Мамазокир Обидов номли жамоа хўжалигида 644 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 30 центнердан ҳосил етиштириш учун кураш кетмоқда. Бу ерда меҳнат фахрийларининг маслаҳатларига таяниб иш юритиш одат тусига кирган.

СУРАТДА: меҳнат фахрийси, кўп йиллар шу хўжаликда агроном ва бригада бошлиғи бўлиб ишлаган Юсуф ота Ҳошимов хўжалик раҳбари Оминахон Исроилова ва хўжалик партия ташкилотининг котиби Ғўломжон Жўраевларга кечиктириб бўлмайдиган тадбирлар тўғрисида ўз маслаҳатларини бермоқда.

Тоҳиржон ҲАМРОҚУЛ олган сурат.

«ЁР ОҒИЗ ОЧМАСҚА ДАРДИМ СЎРҒОЛИ ТОПТИМ САБАБ...»

Ушбу ғазал ғоя ва мавзу хусусиятларига кўра Навоийнинг ишқий ғазаллари туркумига киради. Унда чинакам инсоний муҳаббат кечинмалари тасвирланади. Ғазалда лирик ошиқнинг нутқи орқали севимлининг гўзал сиймоси яратилади. Ғазалдаги лирик пафос, интим туйғу ва самимиятни сақлаб турувчи хусусият шуки, унда лирик қаҳрамон ва унинг кечинмалари орқали маъшуқа руҳияти, лирик кайфияти психологик таҳлил таносибига тортилади.

Яратилиш даврига кўра, бу ғазал Алишер Навоий лирик эволюциясининг учинчи босқичига мансуб бўлиб, шоирнинг «Наводир ун-ниҳоя» девонидан ўрин олган. Ғазал поэтикасидаги бадиий маҳорат белгилари, айниқса, Навоийнинг Ҳусайн Бойқаро салтанатида тутган ижтимоий позицияси ва дунёқарашини ифодаловчи еттинчи байти асар ижодкорнинг ўрта ёшларида ёзилганини тасдиқлайди.

Композицион хусусиятларига кўра ушбу ғазал пароканда ғазаллар турига мансуб. Чунки ғазалнинг умумий мавзуи, руҳи, мазмуни муҳаббат ҳақида бўлса ҳам, унда бошдан оёқ шу мавзу изчил таҳлил этилмайди. Байтлар силсиласида Навоий ишқ мавзуини такомиллаштира бориб, сўз аро асосий темадан чекиниб, фалсафий, дидактик фикр-мулоҳазаларини ҳам ифодалайди. Умумий тасаввур ҳосил қилиш учун байтма-байт таҳлилдан илгари ғазалнинг тўлиқ матнини келтирамиз:

Ёр оғиз очмасқа дардим
сўрғоли топтим сабаб,
Кўп чучукликтин
ёпушмишлар магар ул
икки лаб.
Чайқалиб гўё тушар
ҳайвон зилоли ичра мавж,
Изтироб ичра юзунгга
солса чин ногаҳ ғазаб.
Кўҳи дард ичра мени
Фарҳод агар қилдинг
хитоб,
Чун сени дермен чучук
жоним эрур Ширин лақаб.
Буки кўнглумни итинг
тишларда оғзин қочирур,
Ё ўти, ёхуд анинг
исланғани эркин сабаб.
Ишқ комил элни ё Фарҳод,
ё Мажнун қилиб,
Гар эрур маъшуқи ёхуд
армани, ёхуд араб.
Эйки, фақр ичра қадам
қўйдунг талаб водийсиға,
Бўлмаса толиб санга
матлуб, суд этмас талаб.
Шоҳ ҳарамида, Навоий,
неча топсанг эҳтиром,
Билгил ўз ҳаддингнию
беҳад ривоят қил адаб.

Энди ғазалнинг бадиий хусусиятларини имкон қадар юзага чиқариш мақсадида байтма-байт таҳлилга ўтамиз.

Ғазал юмористик кайфият билан бошланади. Севикли маъшуқанинг ошиқ аҳволидан бехабарлиги ҳақидаги дардчил сатрлар бутун классик лирика ва Навоий ғазалиётидан ҳам кенг ўрин олган. Маъшуқа лабининг ширинлиги ҳақидаги тавсиф ҳам беҳад, беҳисоб. Навоий уларни такрорлаб ўтирмайди, балки қочиримлар воситаси билан шунга монанд бадиий фикрни ифодалайди биринчи байтда. Фикрни бадиий асослаш йўлидан боради ва маъшуқа ошиқ дарду ҳол сўрмаслигига сабаб қилиб лаблар ширанинг зўридан бир-бирига ёпишиб қолган нарсалар сингари ўзаро жипслашиб қолганлигини келтиради. Бу тасвир лабга нисбатан ҳаётий эмас, албатта. Чунки унда муболаға бор.

Шоир тўлақонли тасвир яратиш учун лирик қаҳрамон ҳаётидаги турли психологик ҳолатларни қаламга олади. Маъшуқанинг табассуми, кулгуси, нигоҳи, ҳаяжони, қаҳру ғазаби — бари ҳаракатлари ғазалнавис учун поэтик материал сифатида хизмат қилади. Аслида, гўзал бир дилбарнинг ғазабланиши ёқимли ҳолат эмас, унинг бундай қиёфасидан илҳом олиб шеър ёзиш шоир учун ҳам, шеърхон учун ҳам лаззатланарли эмас. Лекин санъаткор иккинчи байтда унинг ғазабнок кайфиятидан ҳам гўзаллик кашф эта олган. Унинг талқинида маъшуқанинг чимирилган чеҳраси ногаҳон тўлқинланиб кетган зилол сувга ўхшайди. Бу тасвир севимли ўзининг изтироблари билан ҳам зилол сув каби тиниқ ва ҳаётбахш деган фикрни илгари суради.

Учинчи байтда маъшуқа сиймоси талмеҳ санъати воситасида улуғлаштирилади. Талмеҳ Навоий ғазалиётида энг кўп қўлланган ва нисбатан содда бадиий усуллардандир. Бу санъат таомилига кўра, шоир тарихий бадиий ёхуд афсонавий образларни тилга олади ва уларнинг сифатларини эслаш орқали ғазал қаҳрамонлари фазилатларини ойдинлаштиради. Фарҳод фироқ тоғини қазиш билан машҳур. Муҳаббатининг тоғдай дарди борлиги учун лирик қаҳрамонни Фарҳодга менгзайди. Ўзининг бутун вужуди ва меҳру муҳаббати билан лазиз бўлгани учун маъшуқани Ширинга қиёслайди.

Тўртинчи байт ошиқ кўнгли тасвирига қаратилган. Ўтли кўнгулнинг афтода, пажмурда аҳволини тасвирлаш учун ғазалга анъанавий маъшуқа ити образи олиб кирилади. Ошиқ севиклиси васлига етиш учун ўз бағрини унинг итига суғуриб беради. Чунки, шоирнинг тажоҳули орифона санъати воситасида айтишича, ё юракнинг ёниқлиги итнинг оғзини куйдиради, ёки ит ҳижрон изтиробидан ҳаётни тарк этган кўнгулнинг ҳидланганидан сесканиб оғиз тортади.

Бешинчи байтда ишқнинг қудратига фалсафий баҳо берилади. Шоир талқинича ишқ шундай қудратлики, у ҳар қандай ақл, идрок ва донишдан устун туради. У сарҳад билмайди, ҳеч элат ва миллатни тан олмайди. Ишқ ошиқ ҳар қанча баркамол инсон бўлса ҳам, маъшуқаси армани ёхуд араб бўлишидан қатъи назар, уни ё Фарҳодга ё Мажнунга айлантиради.

Олтинчи байт тагзаминли чуқур фалсафий маънога эга. Уни «фақр», «талаб водийси», «толиб», каби сўз ва ибораларни шарҳламай туриб, таҳлил қилиб бўлмайди. Фақр сўзининг луғавий маъноси камбағаллик, йўқсуллик бўлиб, мазкур байтда у сўфийликдаги «фақру фано» истилоҳи ўрнида келган. Унинг маъноси шуки, ҳақпараст сўфий дунёнинг барча бойликларидан воз кечган. «Талаб водийси» — сўфийлик маслагидаги етти водий, яъни етти даражанинг биринчиси. «Толиб» — талаб водийсида ҳақиқатни изловчи сўфий. Хуллас, юқоридаги истилоҳлар воситасида ифодаланаётган мазмун қуйидагича. Шоир ғазалнинг бош мавзуидан чекиниб, ўз-ўзига мурожаат қилади: «Эй толиб, дунё бойликларидан буткул воз кечиб, ҳақни ахтариб, талаб водийсини ҳар қанча кезсанг ҳам, сен излаётган ҳақнинг ўзи сенга мойил бўлмаса, тафтишларинг беҳуда».

Еттинчи байт Навоийнинг ўз-ўзига шунчаки ўгитидек туюлса ҳам, унда улуғ шоир ва давлат арбобининг шоҳга муносабати акс этган. Байт шоир замондошлари ва умуман, ҳаммани шоҳ ёки бошқа бирор амалдор салтанатида эҳтиёт бўлиб иш тутишдан огоҳлантиради. Байтнинг мазмун моҳияти Навоийнинг шоҳлар ҳақидаги «Жаҳон ганжиға шоҳ эрур аждаҳо» бошланмали машҳур қитъасига ҳамоҳанг келади.

Ғазал ўзининг шу жиҳатлари билан бизнинг замондошимиз учун катта эстетик ва тарбиявий аҳамият касб этади.

Нусратулло ЖУМАЕВ,
филология фанлари номзоди.

ОЛАМУ ОДАМ
ХОРИЖДАН ХАБАРЛАР

● **ВАШИНГТОН.** (ТАСС мухбири Александр Королёв). АҚШ давлат котиби Жеймс Бейкер чоршанба куни келаси ҳафтада Москвага йўл олишини расмий равишда маълум қилди. Давлат департаментида журналистлар билан бўлган махсус учрашувда у бундай деди: Совет Иттифоқида давом этаётган «иккинчи инқилоб» муносабати билан АҚШ Президенти Жорж Буш билан маслаҳатлашувлардан сўнг шундай қарор қабул қилинди. Биз бу инқилоб «демократик ва тинч инқилоб бўлишига умид қиламиз».

«Мен Совет Иттифоқига тўрт қисмдан иборат дастурни олиб боряпман, — деди Бейкер. — Энг аввало, ҳозирги маъмурият СССРда бўлаётган сиёсий ўзгаришларга ёндошишда амал қилаётган бешта принципни совет раҳбарияти билан совет кишиларига етказаман». Бунда, давлат котибининг сўзларига қараганда, «Болтиқбўйи давлатлари Қўшма Штатлар учун ҳамма вақт алоҳида ва махсус масала бўлиб келган ва шундайлигича қолади». Болтиқбўйи давлатларининг озодликка эришиш йўлидаги интилишларини Америка Қўшма Штатлари қўллаб-қувватлаб келаётганини таъкидлаган Бейкер «мен ташрифим чоғида бу мамлакатларга боришни жуда хоҳлардим», деди.

Марказ билан республикалар ўртасидаги муносабатларда рўй берган ўзгаришларга келганда расмий Вашингтоннинг Совет Иттифоқи истиқболига нисбатан сиёсати қуйидаги принципларга асосланади: «Совет кишилари ўз тақдирини демократик қадриятларга, шунингдек Хельсинки якунловчи ҳужжатининг амалиёти ва принципларига мувофиқ тинч йўл билан ҳал қилишлари керак. Биз барча ҳукумат даражаларидаги совет раҳбарларини, жумладан, республикаларнинг раҳбарларини ана шу халқаро миқёсда тан олинган принципларни қўллаб-қувватлашга чақирамиз. Бу жараёнда дўқ-пўписалар, таъқиблар, қўрқитишлар ёки зўравонлик бўлиши мумкин эмас».

● **БРЮССЕЛЬ.** (ТАСС мухбири Валерий Шашков). Европа ҳамжамияти Совет Иттифоқига тузилмаларни ислоҳ қилиш учун техникавий ёрдам бериш доирасида 10 миллион ЭКЮ (12 миллионга яқин АҚШ доллари) миқдорида дастлабки қарзни берди, деб хабар қилди чоршанба куни Европа ҳамжамияти комиссиясининг вакили.

Шундай қилиб, Европа ҳамжамиятига аъзо бўлган мамлакатлар давлатлари ва ҳукуматлари бошлиқларининг ўтган йил охирида Совет Иттифоқига 400 миллион ЭКЮ ажратиш тўғрисида қабул қилган қарори аниқ-равшан бажарила бошлади. Бу пуллар юқори малакали кадрлар тайёрлаш, энергетика ва транспорт инфраструктурасини вужудга келтириш, молиявий маблағлардан фойдаланишнинг самарали тизимини йўлга қўйиш сингари соҳалардаги лойиҳаларни маблағ билан таъминлашга сарфланиши керак. Бу эса туб иқтисодий ислоҳотларнинг пойдеворини яратишга имкон беради. Европа ҳамжамияти комиссияси раисининг ўринбосари Кес Франс Адриссен Европа ҳамжамиятининг бу йўналишдаги дастлабки қадамини шарҳлар экан, техникавий ёрдам кўрсатилиши тўхтаб қолганлигининг сабабларидан бири совет маъмурларининг тепса-тебранмаслигидадир, деб айтди. У комиссия қарз беришни ҳозирча кўпайтириш ниятида эмаслигини таъкидлади. Аксинча, ҳамжамият СССРнинг озиқ-овқат маҳсулотларга бўлган эҳтиёжининг «катта қисмини» қоплашга тўғри келади. Совет Иттифоқи жуда катта имкониятларга эга бўлган бой мамлакат. У ана шу имкониятлардан оқилона фойдаланишга ўрганиши керак.

● **БЕЛГРАД.** (ТАСС мухбири Александр Кондрашов). Чоршанба куни Хорватиянинг танглик авжига чиққан баъзи ерларида яна автомат овозлари, миналарнинг портлаши эшитилди. Мазкур республикада ўт очишни тўхтатиш тўғрисида 2 сентябрда имзоланган битимдан сўнг тинчлик ўрнатилишига бўлган умидларнинг ҳаммаси пучга чиқди.

Загреб—Белград автомобиль йўли яқинидаги Окучани шаҳри атрофи тўқнашувларнинг чинакам марказига айланди. Хорватия қуролланган бўлинмалари Югославия халқ армияси бўлинмаларини ўққа тутганидан сўнг, армия бунга жавобан ҳаракат бошлади, миллий гвардия ҳамда Хорватия Ички ишлар вазирлиги отрядларини шаҳардан ва унга яқин ерлардаги қатор қишлоқлардан чиқиб кетишга мажбур этди, деб хабар қилади ТАНЮГ агентлиги. Хабарлардан маълум бўлишича, армия билан биргаликда серб аҳолиси яшайдиган ерларда тузилган ўзини ўзи мудофаа отрядлари биргаликда ҳаракат қилган.

Загреб яқинидаги аҳвол ҳам мураккаблашди. Дунайбўйи Хорватиясида ҳам жанговар ҳаракатлар давом этди. Осиека яқинида Хорватия отрядлари билан Югославия халқ армияси ўртасида тўқнашув бўлиб ўтди. Ушбу шаҳарнинг ўзида армия маъмурларининг хабарларига қараганда, Хорватия миллий гвардиясининг аъзолари армия офицерларига тегишли юздан ортиқ хонадонни вайрон қилганлар.

● **БУХАРЕСТ.** (ТАСС мухбири Андрей Тимофеев). Чоршанба куни Руминия ҳукуматининг мажлиси бўлди. Мажлис чайқовчиликка, контрабандага ва коррупцияга қарши кураш муаммоларига бағишланди. Мажлисда Руминия Бош вазири Петре Роман чайқовчилик ва контрабандага қарши ҳаракат дастурини тезроқ ишлаб чиқиш, корхоналар ва тижорат жамиятлари молия-банк интизомига қандай риоя этаётганликлари ва уни бажараётганликлари устидан молия гвардияси назоратини кучайтириш зарурлигини таъкидлади. Вазирлар маҳкамаси мамлакат парламентига мурожаат этиб, ундан молиявий ҳисоб-китоб тўғрисидаги қонунни рўёбга чиқариш юзасидан ўзига қонуний ваколатлар берилишини илтимос қилди. Бу эса қонун доирасидан ташқарида иқтисодий фаолият кўрсатаётган корхоналарни аниқлашга имкон беради. Маҳаллий ҳокимият органлари раҳбарларининг тижоратчилар ёки тижорат корхоналари раҳбарларининг аъзолари сифатида қатнашишларини номақбул деб ҳисоблаган Руминия ҳукумати уларнинг бундай фаолиятини тақиқлаб қўйди. Илгари примериялар ва префектураларда мансаб эгаси бўлган 237 кишини турли лавозимлардан озод этди.

(ТАСС, 5 сентябрь).

ДЕҲҚОНЧИЛИК-САНОАТ ЯНГИЛИКЛАРИ

ДЕФОЛИАЦИЯ БОШЛАНДИ

Тошкент вилоятининг пахтачилик хўжаликларида ғўза баргларини тўкишга киришилди. Деҳқончиликдаги ана шу муҳим ишга Ғалаба, Бўка ва Ўрта Чирчиқ районларининг меҳнаткашлари биринчи бўлиб киришдилар. Шундан кейин бошқалар ҳам дефолиацияни бошлаб юборадилар. Бу мавсумда 123 минг гектар майдондаги ғўза барглари тўкилиши керак. Бунинг учун 750 та ОВХ-28 пуркагичидан фойдаланилади.

Теримга саноқли кунлар қолди. Келаси ҳафта бошларидаёқ деҳқонларимиз уруғлик пахтани саралаб теришга киришади.

НАФАС ОЛИШ ЕНГИЛЛАШДИ

Мирзачўл шаҳарлари ва қўрғонларининг аҳолиси аввалги йилларда дефолиация бошланиши билан ҳаво бузилишидан шикоят қилишарди, бу йил эса бундай бўлмаяпти. Ваҳолонки вилоятда бир неча ўн минг гектар майдондаги ғўзалар дефолиация қилинди. Ҳамма гап шундаки, аҳоли истиқомат қиладиган ерларга яқин пахта майдонларига Германияда ишлаб чиқарилган «Дропп» дефолианти пуркалмоқда. У хлорат магнийга нисбатан анча кам заҳарлидир.

Ҳар қалай вилоятдаги барча майдонларга хориждан келтирилган дори етмайди. Шу боисдан чўлда яна хлорат магнийдан фойдаландилар. Механизаторларга йўл-йўриқлар берилди, эҳтиёт чоралари кўрилди. Аввалги йиллардагидек ўсимликларга фақат ердан туриб ишлов берилмоқда.

15 сентябрь куни — ўтган йилдагидан бир ҳафта илгари вилоятда машиналарда пахта терими бошланади.

АЪЛО СИФАТЛИ КОНСЕРВАЛАР

Киров районидаги «Москва» колхози боғларида ширин-шакар мевалардан мўл ҳосил етиштирилади. Эндиликда соҳибкорлар моҳир консервачилар деган юксак унвонга ҳам сазовор бўлишди. Бу ерда ишга туширилган цех маҳсулотлари Фарғона вилояти дўконларида қўлма-қўл бўлиб кетмоқда. Бошқа минтақалардаги харидорлар ҳам уларни жон-жон деб олишмоқда.

Цехда вилоятдаги турдош корхоналарда иш ўрганиб келган 30 киши ишлайди. Лекин улар кўп нарсаларга улгуришмоқда: ҳар куни бир неча минг банка помидор, бақлажон, булғор қалампири, беҳи, олма, ўрикдан тайёрланган консервалар тайёрланмоқда. Тайёрланган маҳсулотнинг ҳаммасини назорат комиссияси кўздан ўтказади, ҳозирча у бирор марта ҳам эътироз билдиргани йўқ.

БУЮРТМА НОНЛАР

Андижоннинг энг йирик ва истиқболли даҳаларидан бири — Клара Цеткин номли даҳада Андижон дон комбинатининг янги фирма магазини очилди. Унинг пештахталарида янги ёпилганноннинг ўндан ортиқ тури ва шунча хил бошқа ун маҳсулотлари бор.

Бу ерда вилоят марказидаги бошқа нон дўконларидан фарқли ўлароқ, унинг айрим навларини ёпиб бериш учун буюртма қабул қиладиган махсус бўлим бор. У тўйлар, оилавий ва жамоа тантаналарини ўтказиш учун кулча нонларга, бошқа маҳсулотларга буюртмалар қабул қилади. Фирма дўконининг қаҳвахонаси ҳам бор, бу ерда харидорлар иссиқ булочка билан кофе ёки чой ичишлари мумкин.

ЎЗИНГНИКИГА НИМА ЕТСИН

Шўрчи районидаги Партия XXIII съезди номли колхозда янги корхона пайдо бўлди. Бу ерда гилам тўқиш цехи ишга туширилди. Корхона учун гиламдўзлик кенг ривожланган Хоразм вилоятидан ускуналар олинди. Бироқ Сурхондарёда ҳам ана шу ҳунарнинг ўз анъаналари ва сирлари бор. Ўз колхозида гилам тўқиш билан донг таратган чеварлар Асалпошша Қодирова ва унинг қизи Гулой Бекжонова ҳамқишлоқларини гилам тўқишга ўргатишмоқда. Шундай қилиб, тез орада колхоз гиламдўзлари тўқиган маҳсулотлар савдога чиқарилади.

(ЎзТАГ мухбири).

МАКТАБДА ЛИЦЕЙ ОЧИЛДИ

Тошкентдаги 76-ўрта мактаб жамоаси янги ўқув йилини ўзгача бошлади. Бу ерда ўқувнинг янги шакли бўлган лицей очилди. Пойтахт шаҳри ва вилояти яқинидаги мактабларнинг иқтидорли йигит-қизларидан 250 нафари 10-11 лицей синфларида ўқиш учун танлаб олинди. Лицейни муваффақиятли тугатган ёшлар Абу Райҳон Беруний номидаги Тошкент давлат техника дорилфунунига имтиҳонсиз қабул қилинадилар.

— Мактабимиз махсус билим ўчоғига айланди, — дейди мактаб директори Шуҳрат Баҳромов. — Унда очилган лицейнинг вазифаси шахснинг маънавий, гуманитар-эстетик ва жисмоний камол топишини таъминлаш, ўқувчиларнинг кенг билим олиши учун имкон яратиб беришдан иборатдир. Яна шуни айтиб ўтиш керакки, бу йил мактабимизда янги ўқув йилига ҳар қачонгидан ҳам яхши тайёргарлик кўрилди. Мактаб сифатли капитал ремонтдан чиқарилди. Мавжуд кабинетлар лицей учун мослаштирилди. Улар замонавий электр ҳисоблаш машиналари ва бошқа ўқув қуроллари билан жиҳозланди.

— Лицей Тошкент давлат техника дорилфунунининг марказий мактаби ҳисобланади, — дейди олий ўқув юртига тайёрлаш куллиётининг декани, физика-математика фанлари номзоди, доцент Жуманазар Ҳусанов. — Мақсад университетимизни иқтидорли ёшлар билан тўлдириш, уларнинг ишлаб чиқаришни ривожлантиришдаги ролини оширишдан иборат. Илмгоҳ математика, физика, информатика фанларини, шунингдек чет тилларни, айниқса инглиз тилини мукаммал ўқитишга мўлжалланган. Бу замон талаби. Лицей синфларининг ўқувчиларига билим бериш учун университетнинг тажрибали ўқитувчилари жалб этилган. Эллик тўрт нафар ўқитувчидан ўттизга яқини фан номзодларидир.

Т. БОТИРБЕКОВ,
ЎзТАГ мухбири.

Поезддан концертга

Фарғона вилоятининг бинокорлари қўқонликларга ва кўҳна шаҳар меҳмонларига ажойиб совға қилдилар. Вокзал олдидаги майдонда катта кино, концерт зали фойдаланишга топширилди. Томошахона Ўрта Осиё темир йўли Фарғона бўлимининг маблағлари ҳисобидан қурилди.

Ўзига хос чиройли бинога 500 ўринли зал, ўйин автоматлари ўрнатилган заллар, буфетлар жойлашди. Янги маданий марказда кинофильмлар томоша қилиш билан бирга, санъаткорлар ҳамда бадиий ҳаваскорлик жамоаларининг ижоди билан танишиш мумкин.

Янги кино, концерт зали қурилиши учун 800 минг сўм сарфланди.

УСКУНА ЭСКИ, МАҲСУЛОТ ЯНГИ

Қашқадарё вилоятининг Бешкентдаги нон комбинатида туркман чурракларини ёпишни аъло даражада ўрганиб олишди. Кўриниши дан у ўзбек нонларидан каттароқ. Кунжут аралаштирилгани сабабли унинг таъми ҳам бошқача.

Дўкон пештахталарида мазкур комбинатда тайёрланган яна бир янгилик — «Осиё» нони пайдо бўлди. Бешкент нонвойлари ўз маҳоратлари билан теварак-атрофга донг таратишган, корхона ёпаётган нонларни шу заҳотиёқ олиб кетишмоқда. Бу ерга ҳатто вилоят марказидан ҳам нон олиш учун келишади. Лекин комбинат барча хоҳловчиларнинг талабини қондира олмайди. Эски қувватлар имкон бермаяпти. Беш йиллик охиригача қуриб битказиладиган янги нон заводи тез орада муаммони ҳал қилса керак. Янги нон заводи Бешкент марказида қад кўтаради, унга хориждан келтирилган ускуналар ўрнатилади.

(ЎзТАГ мухбири).
Қашқадарё вилояти.

Мавзуга қайтиб

«Қонун кимга хизмат қилади»

МАҚОЛАСИ ШУ ЙИЛ 25 ЯНВАРДА ЭЪЛОН ҚИЛИНГАН ЭДИ. ТОШКЕНТ ШАҲАР ИЖРОҚУМИ УНГА ҲАМОН ЖАВОБ БЕРГАНИ ЙЎҚ

«Қозончининг ҳақи бор, қаердан қулоқ чиқарса» деб бежиз айтмаган халқимиз. Йўқса оилада бор-йўғи беш киши бўлатуриб 61,5 кв. метр саҳнли уйни эгаллаш ҳар кимнинг ҳам қўлидан келавермайди.

Бу ҳақда рўзномамизнинг 25 январь сонидаги «Қонун кимга хизмат қилади» сарлавҳали мақолада сўз юритилган эди. Тошкент шаҳар ижрокомининг масъул ходими Матвиенконинг ноқонуний йўл билан беш хонали квартира олгани баён этилиб, унинг бу ҳатти-ҳаракатига шаҳар ижроия комитети раҳбарлари баҳо бериши сўралган эди. Афсуски, бундай холису одил раҳбар топилмади. Орадан етти ой ўтган бўлишига қарамай Матвиенконинг қилмиши кўриб чиқилгани ва рўзномага жавоб ёзилгани йўқ. Ижроком уй-жойларни тақсимлаш бўлимининг бошлиғи М. Мусаев юборган жавобда эса ижроком ходими Матвиенко ҳақида бир оғиз гап йўқ, унинг онаси К. Матвиенкога квартира ажратишни қонуний равишда қайта кўриб чиқиш Ҳамза район ижрокомига топширилгани хабар қилинган.

Ленин район ижроия комитети раисининг ўринбосари В. Приваловдан келган жавобда ҳам шаҳар ижрокоми масъул ходими Матвиенконинг вазифасини суиистеъмол қилиб ноқонуний квартира олганлиги ҳақида бир оғиз гап айтилмаган, унинг ўрнига онаси К. Матвиенко тилга олинади холос, чунки ордер онаси номига расмийлаштирилган. Ҳамза район ижроия комитети раиси В. Плотниковнинг ҳозир 42-квартирада (К. Матвиенко номига берилган) ноқонуний яшаб турган А. Тўраевага йўллаган жавобида бу квартира ордерини бекор қилиш фақат суд йўли билан ҳал этилиши таъкидланади. Тўғри таъкид, лекин... мазкур ордернинг ноқонуний берилгани судсиз ҳам аниқ, бу ноқонунийликнинг муаллифи шаҳар ижрокоми масъул ходими Матвиенко. Унинг ноқонуний ҳатти-ҳаракатларига баҳо беришни «Қонун кимга хизмат қилади» (25.01.1991 йил) мақоласида шаҳар ижрокоми раҳбаридан сўралган эди. Йўқ, жавоб берилмади. Қизиқ, нега Матвиенконинг мушугини биров «пишт» деёлмайди, унинг олдида кимнинг тили қисиқ?

Тўраевларнинг ноқонуний ҳаракати — рост: уларнинг етти кишилик оиласи тўққизинчи қаватдаги хонадонини ташлаб, учинчи қаватдаги олти ойдан ортиқ бўш ётган Матвиенко квартирасига кўчиб киришган. Бу «ўзбошимчалик» ноқонунийлигини ҳамма эслатади, лекин Матвиенколар беш кишилик оиласи учун қаллоблик (онанинг қорнида йўқ болага сохта справка келтириб) ишлатиб, турар-жой қонунчилигига зид тарзда уй олганини ҳеч ким эсламайди. Ёки ижроком ходими қонунни бузса бўлаверадими?

Ҳуқуқ ва ахлоқ бўлими.

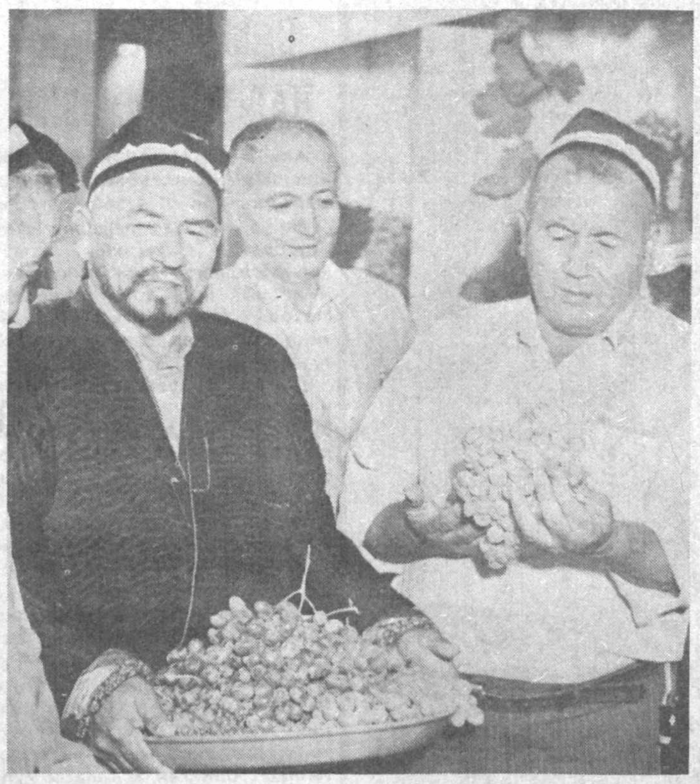

Соҳиблар танлови

Тошкентда, Жумҳурият халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасида соҳибкор усталарнинг мусобақаси бошланди. Ўзбекистоннинг барча вилоятларидан бу ерга келган боғбонлар ўз меҳнатларининг самараси бўлмиш ширин-шакар узумларни олиб келдилар.

Танлов ташкилотчилари орасида жумҳурият Қишлоқ хўжалик вазирлиги ва Давлат сув хўжалиги қурилиши комитети, Ўзбекистон Қишлоқ хўжалик академияси ҳамда «Узплодоовошчвинпром» концерни бор.

— Бундан олти йилча муқаддам иттифоқ даражасида [illegible]иртли ичимликларга қарши кураш баҳонасида бемаънiларча, айтиш мумкинки, жинояткорона фармонлар қабул қилинганди, — дейди Ўзбекистон халқ депутати, Ўзбекистон Мева-сабзавот ва узумчилик саноати концерни раиси А. Х. Тошкенбоев. — Танловни ўтказишдан мақсад кўрилган зарарларга қарамай, жумҳуриятда узумчилик сақланиб қолганини кўрсатишдан иборат., Бизда юзлаб соҳибкорлар, ўнлаб селекциячи мутахассисларимиз бор. Улар узум етиштириш борасидаги минг йиллик тажриба йўқолиб кетишига йўл қўймайдилар. Жумҳуриятимизда узумчилик ривожланаверади. Ўзбекистон халқи ва бошқа жумҳуриятларнинг халқлари учун ширин-шакар узумлар сероб бўлади.

Танловни жумҳурият қишлоқ хўжалик вазири М. Ю. Исломов очди.

Шундан кейин ҳозир бўлганлар кўргазмани томоша қилишди. Бу ерда узумнинг «Оқ ҳусайни», «Ризамат», «Тоифи» каби хилма-хил навларини ва майизларни кўриш мумкин. Жумҳуриятимизнинг номини бутун дунёга таратган хўраки узум ва винобоп машҳур узумлар ҳам кўзни қамаштиради.

Концерн раиси Ўзбекистонда узумчилик барбод бўлгани йўқ, деб жуда ҳақ гапни айтди. Узумчилик анъаналари ўз авлодларидан олтин қўлларни ва узумга бўлган чексиз муҳаббатни мерос қилиб олган ҳозирги соҳибкорларимизнинг меҳнатида ўз ифодасини топмоқда.

Танловнинг очилишида Ўзбекистон жумҳурияти Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамаси раисининг биринчи ўринбосари И. Х. Жўрабеков, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг котиби А. И. Икромов иштирок этдилар.

(ЎзТАГ).

СУРАТЛАРДА: 1. Танлов қатнашчиларидан бир гуруҳи. 2. Моҳир соҳибкор Муқиб[illegible]ло Даминхонов. 3. Кўргазма запи.

Е. БОТИРОВ олган суратлар.

КЕНГАШ БЎЛИБ ЎТДИ

5 сентябрь куни СССР Давлат хавфсизлиги комитетида ўтиш даврида миллий хавфсизлик идоралари ва муассасалари фаолиятини мувофиқлаштириш масалалари юзасидан суверен республикалар вакилларининг кенгаши бўлиб ўтди. Кенгашда парламентнинг Мудофаа комитетлари раислари, республикалар давлат хавфсизлиги комитетларининг раислари ва раис ўринбосарлари, исён вақтида давлат хавфсизлиги идораларининг фаолиятини текширувчи давлат комиссиясининг аъзолари, СССР Давлат хавфсизлиги комитетининг раҳбарлари қатнашдилар.

Энди аввалги шаклдаги ССР Иттифоқи йўқлиги қайд этилди. Янги шароитда давлат хавфсизлиги идораларининг мамлакат турмушидаги вазифалари, тузилиши, аҳамияти ва ўрни ўзгариши лозим. Бироқ бу идоралар мавжудлиги зарурлигини шубҳа остига асло қўйиб бўлмайди.

СССР Давлат хавфсизлиги комитетининг раиси В. Бакатин кенгашни очиб, давлат хавфсизлиги идоралари бундан буён сиёсий жиноятчиларни қидириш, ўзгача фикрдагилар билан курашиш вазифаларини бажармасликларини аниқ-равшан қилиб айтди (тегишли бўлинмалар тарқатиб юборилди). Чамаси ташкилотнинг номини ўзгартириш ҳақида ўйлаб кўриш керак. Бу ном билан жуда кўп салбий воқеалар боғланган.

Раиснинг сўзларига қараганда, хавфсизлик идораларининг тузилишини тубдан ўзгартириш — ДХҚ олдида турган бош вазифалардан биридир. Аммо разведка, контрразведка, терроризмга қарши, алоҳида хатарли жиноятчиларга қарши кураш каби шак-шубҳасиз вазифаларни бажариш учун куч ва маблағ тўла-тўкис сақланиб қолади. СССР Давлат хавфсизлиги комитетининг республикалар билан муносабатлари бутунлай ўзгартирилади; марказ республикаларга ҳукмронлик қилмайди, балки республикаларнинг манфаатларига хизмат қилади.

Кенгашда СССР Давлат хавфсизлиги комитетининг федератив ҳайъатини тузиш зарур деб топилди, бу ҳайъатга барча республикаларнинг, ҳатто СССРдан чиқиб кетган республикаларнинг вакиллари киради. Бу маслаҳатлашиш-мувофиқлаштириш идораси бўлади ва у СССР Давлат хавфсизлиги комитетининг фаолиятидан республикаларнинг тўла-тўкис хабардор бўлиб туришларига имкон беради.

(ТАСС мухбири).

Ҳафталик кўрсатувлар

Душанба, 9

● ЎзТВ I

18.00 ЯНГИЛИКЛАР.
18.10 «Оқ бўталоқ». Мультфильм.
18.30 Болалар учун концерт.
19.00 «ҲУҚУҚ ҲАЁТИМИЗДА».
19.30 «АХБОРОТ» (рус тилида).
19.50 Ўзбекистон халқ артисти Рўзимбек Муродов куйлайди.
21.00 «АХБОРОТ».
21.25 Бир асар тарихи. Ойбек «НАВОИЙ» романининг яратилиши ҳақида.
21.55 ЎзТВ хазинасидан. Ойбекнинг «НАВОИЙ» романи асосида видеофильм. 1-қисм.
23.30 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II
«ТОШКЕНТ»
СТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ

19.05 «АССАЛОМУ АЛАЙКУМ» (такрор.).
20.05 «СПРИНТ».
20.30 «БУЛУТ ОСТИДАГИ ОҲУЛАР». Телефильм.
20.40 Малика Аҳмедова билан учрашув.
21.05 М. Бафоев. «АЛИШЕР НАВОИЙНИНГ БЕШ РУБОИЙСИ».
21.35 «МОСКВА ВАҚТИ БИЛАН». Бадиий фильм (А. Довженко номли киностудия).

ТЕЛЕТОМОШАБИНЛАР ДИҚҚАТИГА!
Профилактика муносабати билан душанба, 9 сентябрь куни МТ—ОРБИТА-4 кўрсатувлари соат 6.00 дан 13.10 гача ЎзТВ I канали орқали намойиш этилади.

● МТ — ОРБИТА-4

6.00 «ТОНГ».
8.35 «УНИНГ ҚАЛБИ ТИРИК». Телевизион ҳужжатли фильм. Астафьево музей-чорбоғи ҳақида.
8.55 Мультфильм.
9.10 «Марафон-15».
10.10 «ДАВИД ВА ГОЛИАФ». Телевизион бадиий фильм (Бўлғория телевидениеси).
11.25 Турли мамлакатларнинг эртаклари ва афсоналари. Шотландия эртаги.
11.30 ТСН.
11.50 «Савдо растаси». Тижорат хабарлари.
12.05 Футбол шарҳи.
12.35 Поволжье халқларининг иккинчи фольклор фестивали. Нижний Новгороддан кўрсатилади.

* * *

14.30 ТСН.
14.45 «ИВАН ПАВЛОВ. ҲАҚИҚАТ ИЗЛАБ». Беш серияли телевизион бадиий фильм. 1-серия — «МЕН РЯЗАНДА ТУҒИЛДИМ» («Лентелефильм»).
16.00 С. Прокофьев. Фортепиано ва оркестр учун си бемоль мажор 4-концерти (чапақайлар учун).
16.25 «6-композиция». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси. «XX АСР РУС ЖИВОПИСИ» туркумидан (Давлат телерадиоси ва «Панорама» студияси).
16.55 Болалар соати (немис тили дарси билан).
17.55 «Ён дафтар».
18.00 ТСН.
18.15 «БИЗ ВА ИҚТИСОДИЁТ».
18.45 «Савдо растаси». Тижорат хабарлари.
19.00 «Қизиқувчилар олами».
19.15 МТ экранида биринчи марта. «ЎЙИНҚАРО КИШИЛАР». Бадиий фильм. 1-фильм. 1-серия (М. Горький номли киностудия).
20.30 Информацион программа.
21.10 Футбол шарҳи.
21.40 «ИГУАНЛАР ТУНИ». ССР Иттифоқи Давлат академик Малий театри фильм-спектаклининг премьераси. Автор — Т. Уильямс. Танаффус пайтида (23.00) — ТСН. Халқаро воқеаларга бағишланган сон.
00.50 «САНАМЛАР». Олег Газманов.
01.20 МТ экранида биринчи марта. «ЎЙИНҚАРО КИШИЛАР». Бадиий фильм. 1-фильм. 1-серия.
02.35 «Яна оперетта».

Сешанба, 10

● ЎзТВ I

18.00 ЯНГИЛИКЛАР.
18.10 «Қувноқ болалик диёрида». Мультфильм.
18.30 «ЁШЛИК» студияси кўрсатади. «ҚЎШИҚ БИЛАН БОШЛАНАР ТОНГИМ».
19.00 «ДЕҲҚОН ЮМУШЛАРИ».
19.30 «АХБОРОТ» (рус тилида).
19.45 «Медео» спорт комплекси саҳнасида Ўзбекистон эстрадаси.
20.30 «БОБОЛАРДАН ҚОЛГАН БУ НАВО». Фильм-концерт («Ўзбектелефильм»).
21.00 «АХБОРОТ».
21.25 «Спортлото».
21.30 «ИСТЕЪДОД». Наманган вилояти мусиқали драма ва комедия театрининг актёри Маъруф Ниёзов.
22.20 Ойбек. «НАВОИЙ». Видеофильм. 2-қисм.
23.25 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II
«ТОШКЕНТ»
СТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ

19.05 «ЗИЁКОР».
19.50 «МОКШАДАГИ ҚЎРИҚХОНА». Телефильм.
20.00 «ЛАҲЗА». Хабарлар.
20.10 «ШАҲАР ЮМУШЛАРИ».
21.30 «БОЛАЛАР» кўрсатуви.
22.25 «СЕН МЕНИНГ ҚЎШИҒИМСАН». Бадиий фильм («Ўзбекфильм»).

● МТ — ОРБИТА-4

6.00 «ТОНГ».
8.30 «Алдар Кўса». Мультфильм.
8.45 Н. Осипов номли Давлат академик рус халқ оркестри яккахонлари квартети чалади.
9.00 Болалар соати (немис тили дарси билан).
10.00 «ЎЙИНҚАРО КИШИЛАР». Бадиий фильм. 1-фильм. 1-серия.
11.15 Биржа янгиликлари.
11.30 ТСН.
11.45 ХОККЕЙ. Канада кубоги. КАНАДА—СССР терма командалари. Канададан кўрсатилади.
13.45 «Телемикст».
14.30 ТСН.
14.45 «ИВАН ПАВЛОВ. ҲАҚИҚАТ ИЗЛАБ». Беш серияли телевизион бадиий фильм. 2-серия — «ҲАЛ ҚИЛИНМАГАН МАСАЛА».
15.00 А. Бородин. Си минор 2-(«Қаҳрамонлик») симфонияси. Россия миллий симфоник оркестри ижро этади. Дирижёр — М. Плетнев.
16.25 «Давр формуласи». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси. «XX АСР РУС ЖИВОПИСИ» туркумидан.
16.55 «Чемпионлар билан биргаликда».
17.10 «Болалар мусиқий клуби».
17.55 «Ён дафтар».
18.00 ТСН.
18.15 СИЁСИЙ МУЛОҚОТЛАР.
19.00 «Қизиқувчилар олами».
19.15 «Россия тароналари» телерадиотанлови дипломанти «Воскресенье» ансамблининг чиқиши.
19.25 МТ экранида биринчи марта. «ЎЙИНҚАРО КИШИЛАР». Бадиий фильм. 1-фильм. 2-серия.
20.30 Информацион программа.
21.10 ХОККЕЙ. Канада кубоги. КАНАДА — СССР терма командалари. Канададан кўрсатилади. Танаффус пайтида (22.45) — ТСН.
23.45 Епископ Василий Родзянко билан суҳбатлар. 1-кўрсатув.
00.10 «ЧЕРНОБИЛЬ БОЛАЛАРИ — БИЗНИНГ БОЛАЛАР». Хайрия концерти.
01.15 МТ экранида биринчи марта. «ЎЙИНҚАРО КИШИЛАР». Бадиий фильм. 1-фильм. 2-серия.
02.20 «ВАЛЬС, ВАЛЬС, ВАЛЬС...». Киноконцерт.

Чоршанба, 11

● ЎзТВ I

8.00 «АХБОРОТ».
8.25 «Соғлом бўлай десангиз».
8.35 «АЛАМ ДАРЁСИ». Телефильм.
8.55 Ойбек. «НАВОИЙ». Видеофильм. 1-қисм (такрор.).
10.30 БИОЛОГИЯ. Эволюцион таълимот.
11.00 «ЁШЛИК» студияси кўрсатади. «ТЕЛЕЖАРИДА».
11.30 КИМЁ. Кучли ва кучсиз электролитлар.

* * *

18.00 ЯНГИЛИКЛАР.
18.10 «Ҳаво шарида сайр». Мультфильм.
18.25 Болалар учун. «Қувноқлар даврасида».
18.55 «ДЕПУТАТ ВА ҲАЁТ».
19.30 «АХБОРОТ» (рус тилида).
19.50 «НАҚШЛАР ЖИЛОСИ». Халқ амалий санъати ҳақида.
20.40 «БУТУН УМР ДАВОМИДА». Телефильм.
21.00 «АХБОРОТ».
21.25 Бахтиёр Тўлаганов куйлайди.
22.05 Ойбек. «НАВОИЙ». Видеофильм. 3-қисм.
23.15 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II
«ТОШКЕНТ»
СТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ

19.05 «ТАБИАТНИ АСРАНГ». Кинопрограмма.
20.00 «ПУЛЬС». Хабарлар.
20.10 Мусиқий лавҳалар.
20.40 «ВЕЛОСИПЕД НЕГА ИХТИРО ҚИЛИНАДИ!». Телефильм.
20.50 «МИРАЖ».
21.50 «КИНОНИГОҲ».

● МТ — ОРБИТА-4

6.00 «ТОНГ».
8.35 «Чўчқабоқар». Мультфильм.
8.55 Қора Қораев номли Озарбайжон Давлат камер оркестри — студиямиз меҳмони.
9.25 «Чемпионлар билан биргаликда».
9.40 «Болалар мусиқий клуби».
10.25 «ЎЙИНҚАРО КИШИЛАР». Бадиий фильм. 1-фильм. 2-серия.
11.30 ТСН.
11.45 «ЖАҲОН БОЗОРИНИНГ КАЛИТИ».
12.15 «ОНАМ, ДАДАМ ВА МЕН».

* * *

14.30 ТСН.
14.45 «ИВАН ПАВЛОВ. ҲАҚИҚАТ ИЗЛАБ». Беш серияли телевизион бадиий фильм. 3-серия — «Реалистлар».
15.50 Концерт.
16.00 «Биржа учувчиси».
16.10 Болалар соати (инглиз тили дарси билан).
17.10 «Ён дафтар».
17.15 «ПЛАНЕТА».
18.00 ТСН.
18.15 «ЙЎЛНИ ҚАЕРГА ОЛИБ БОРИШИНИ АЙТМАЙМАН...». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси. Поволжье татарларининг миллий урф-одатлари ва турмуши ҳақида (Саратов).
18.50 МТ экранида биринчи марта. «ЎЙИНҚАРО КИШИЛАР». Бадиий фильм. 2-фильм.
20.30 Информацион программа.
21.10 «ЭСКИ ТАНИШЛАРНИНГ ОИЛАВИЙ ХРОНИКАСИ». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси. «Илья». 1 ва 2-фильмлар.
22.50 «КИНОПАНОРАМА».
00.05 Епископ Василий Родзянко билан суҳбатлар. 2-кўрсатув.
00.30 МТ экранида биринчи марта. «ЎЙИНҚАРО КИШИЛАР». Бадиий фильм. 2-фильм.
02.05 Балет артистларининг концерти.

Пайшанба, 12

● ЎзТВ I

8.00 «АХБОРОТ».
8.25 «Соғлом бўлай десангиз».
8.35 «ҲАР ДОИМ БЎЛСИН ҚУЁШ!».
9.15 «ЎЗБЕКИСТОН». Телевизион киножурнал.
9.25 Ойбек. «НАВОИЙ». Видеофильм. 2-қисм (такрор.).
10.30 ҲУҚУҚИЙ ДАВЛАТ ВА ҲУҚУҚ АСОСЛАРИ.
11.00 «ЁШЛИК» студияси саволларингизга жавоб беради.
11.30 ИНФОРМАТИКА ВА ҲИСОБЛАШ ТЕХНИКАСИ АСОСЛАРИ.

* * *

18.00 ЯНГИЛИКЛАР.
18.10 «Сахий ўрмон». Мультфильм.
18.25 «Алифбо сабоқлари». II босқич.
19.00 «ПАХТАКОРЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ ВАЗИФАЛАРИ».
19.30 «АХБОРОТ» (рус тилида).
19.50 «НАСИБА». Фильм-концерт («Ўзбектелефильм»).
20.30 «СЪЕЗД ОЛДИ ЎЙЛАРИ». Ўзбекистон ёзувчиларининг X съезди олдидан.
21.00 «АХБОРОТ».
21.15 «ЎЗБЕКИСТОН БАСТАКОРЛАРИ». Жумҳуриятда хизмат кўрсатган санъат арбоби Мардон Насимов.
22.15 Ойбек. «НАВОИЙ». Видеофильм. 4-қисм.
23.25 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II
«ТОШКЕНТ»
СТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ

19.05 «БИЗНИНГ НАБИРАМИЗ МИЛИЦИЯДА ИШЛАЙДИ». Бадиий фильм («Ўзбекфильм»).
20.35 «БУ ОҚШОМДА».
22.35 «КИНОКЎЗГУДА—ҲАЁТ». Кинокўрсатув.

● МТ — ОРБИТА-4

6.00 «ТОНГ».
8.30 «ВАХТАЧИЛАР». Телевизион ҳужжатли фильм (Красноярск).
8.50 И. Бочкова чалади (скрипка).
9.20 «ЎЙИНҚАРО КИШИЛАР». Бадиий фильм. 2-фильм.
11.00 ИИВ маълумотларига кўра...
11.15 «Ишчан чопар».
11.30 ТСН.
11.45 ХОККЕЙ. Канада кубоги. Ярим финал. Канададан кўрсатилади.
13.45 «Телемикст».
14.30 ТСН.
14.45 «ИВАН ПАВЛОВ. ҲАҚИҚАТ ИЗЛАБ». Беш серияли телевизион бадиий фильм. 4-серия — «ЖАНОБ ФАКТ».
15.50 Қозоғистоннинг мусиқий фольклори.
16.30 «ШАҲАР ДАРОМАДИ». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси (Петропавловск-Камчатский).
17.00 «13-шайтон боласи». Мультфильм.
17.10 «...16 ЁШГАЧА ВА УНДАН КАТТАЛАР».
17.55 «Ён дафтар».
18.00 ТСН.
18.15 ИИВ маълумотларига кўра...
18.30 ХОККЕЙ. Канада кубоги. Ярим финал. Канададан кўрсатилади.
20.30 Информацион программа.
21.10 «ЯНГРА, ГАРМОНЬ!».
22.45 ТСН. Халқаро воқеаларга бағишланган сон.
23.05 «МАНСАБ ИБТИДОСИ».
23.20 Қадимий Псков ҳақида кўрсатув.
00.35 «ЧАРДАШ МОНТИ». Телевизион бадиий фильм (Братислава «Колиба» студияси ҳамда «Союзтелефильм»).
02.00 «ЭФИРДА МУСИҚА». Сайланмалар.

Жума, 13

● ЎзТВ I

8.00 «АХБОРОТ».
8.25 «Соғлом бўлай десангиз».
8.35 «ОРТИҚ ОТАЖОНОВ КУЙЛАЙДИ». Фильм-концерт.
9.00 Ойбек. «НАВОИЙ». Видеофильм. 3-қисм (такрор.).
10.10 «КУРГАЛЬЖИНО». Телефильм.
10.30 ЗООЛОГИЯ. Ҳашоратларнинг кўпайиши ва ривожланиши.
11.00 «ЭЛГА ХИЗМАТ: ТАЛАБ ВА ТАКЛИФ». Андижон вилоятидан кўрсатув.
11.30 ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚЛАРИ ТАРИХИ.

* * *

18.00 ЯНГИЛИКЛАР.
18.10 «Асалари». Мультфильм.
18.15 «ЧАМАН» болалар фольклор-этнографик ансамблининг концерти.
19.00 «ЗАМИН САХОВАТИ».
19.30 «АХБОРОТ» (рус тилида).
19.50 Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги матбуот маркази хабар қилади...
20.00 Алишер Навоий таваллудининг 550 йиллигига. Шоирнинг «САБЪАИ САЙЁР» асари ҳақида.
21.00 «АХБОРОТ».
21.25 «АЁЛ ҚАЛБИ НАВОЛАРИ». Мусиқий кўрсатув.
22.25 Ойбек. «НАВОИЙ». Видеофильм. 5-қисм.
23.25 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II
«ТОШКЕНТ»
СТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ

19.05 «Уолт Дисней таништиради...». Мультфильмлар тўплами.
20.00 «ПУЛЬС». Хабарлар.
20.10 «ДУНЁ БОЛАЛАРИ». Тошкент ва Америка мактаб ўқувчиларининг ҳамкорликдаги спектакли.
21.40 «ЎЗБЕКИСТОН МУСАВВИРЛАРИ — НАВОИЙ ЮБИЛЕЙИГА».
21.50 «КИНОНИГОҲ».

● МТ — ОРБИТА-4

6.00 «ТОНГ».
8.30 «БИЗ — БЕЛУДЖАДАНМИЗ». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси. Аср бошида Эрондан Туркманистон ҳудудига кўчиб ўтган кўчманчилар ҳақида (Ашхобод).
8.50 «Барон Мюнгхаузеннинг саргузаштлари». Мультфильм.
9.05 «...16 ЁШГАЧА ВА УНДАН КАТТАЛАР».
9.50 «ЭСКИ ТАНИШЛАРНИНГ ОИЛАВИЙ ХРОНИКАСИ». Телевизион ҳужжатли фильм. «Илья». 1 ва 2-фильмлар.
11.30 ТСН.
11.45 ХОККЕЙ. Канада кубоги. Ярим финал. Канададан кўрсатилади.

* * *

14.30 ТСН.
14.45 «ИВАН ПАВЛОВ. ҲАҚИҚАТ ИЗЛАБ». Беш серияли телевизион бадиий фильм. 5-серия — «ЕССЕ НОМО (ИНСОН)».
15.50 Л. Бернстайн. Дивертисмент. Бавария радиоси симфоник оркестри ижро этади.
16.15 «ВА ЯНА «ПАЛЛАДА»ДА ЯПОНИЯГА». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси (Владивосток).
16.45 Биржа янгиликлари.
17.15 «Ён дафтар».
17.20 ХОККЕЙ. Канада кубоги. Ярим финал. Канададан кўрсатилади. Танаффус пайтида (18.00) — ТСН.
19.35 «ВИД» таништиради: «Мўъжизалар майдони».
20.30 Информацион программа.
21.10 «ВИД» таништиради.
00.15 ТСН. Халқаро воқеаларга бағишланган сон.
00.30 «РАҚСЛАР, РАҚСЛАР, РАҚСЛАР».
01.00 ХОККЕЙ. Канада кубоги. Ярим финал. Канададан кўрсатилади.

Шанба, 14

● ЎзТВ I

8.00 «АССАЛОМУ АЛАЙКУМ».

*

9.00 «МЕН СИЗНИ СЕВАРДИМ». Бадиий фильм (М. Горький номли киностудия).
10.25 «ОНАЛАР МАКТАБИ».
10.55 Ойбек. «НАВОИЙ». Видеофильм. 4-қисм (такрор.).
12.05 АРАБ ТИЛИ. 13-машғулот.
12.35 ХАЛҚ ИЖОДИЁТИ. Тўй маросимларида ижро этиладиган қўшиқ ва лапарлар. 3-кўрсатув.
14.25 «ДЎСТЛИК» студияси кўрсатади. «ЯГОНА ОИЛАДА».
15.25 Раъно Бекжонова ва Комил Раҳимовлар концерти.
16.15 «ИСТИҚБОЛ ЙЎЛИДА». Жиззах вилояти чўлқуварлари ҳақида.
16.30 ГосНИТИ заводи ишчиларининг иш тажрибасидан.

*

17.00 Футбол бўйича СССР чемпионати. «ПАХТАКОР» — «АРАРАТ» (Ереван). «ПАХТАКОР» Марказий стадионидан олиб кўрсатилади. Танаффус пайтида — «ҲАЙКАЛТАРОШ». Ҳужжатли фильм («Ўзбектелефильм» премьераси).
18.50 Ўсмирлар учун. «ТЕНГДОШЛАР».
19.30 «АХБОРОТ» (рус тилида).
19.50 «ОЛАМГА САЁҲАТ». Кинокўрсатув.
20.35 «ОЛТИН ВОДИЙ КУЙЧИСИ». Фильм-концерт («Ўзбектелефильм»).
21.00 «ҲАФТАНОМА».
22.00 Алишер Навоийнинг «САБЪАИ САЙЁР» асари асосида Ўзбекистон телевидениеси ва радиоси «Тановар» рақс дастаси театрлаштирган мусиқий лавҳалар.
22.50 «АРСЛОНБОБ». Манзарали фильм.
23.00 Ойбек. «НАВОИЙ». Видеофильм. 6-қисм.
00.10 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II
Ўзбекистон телевидениесининг
«ДЎСТЛИК»
видеоканали

9.00 «БЕЗНЕН МИРАС» (татар тилида).
10.00 «УРГУТ ЖИЛОЛАРИ». Ҳужжатли фильм.
10.15 «РАНГИНКАМОН» (тожик тилида).
11.15 «ХОРАЗМ АФСОНАСИ». Бадиий фильм. 1-серия («Ўзбекфильм»).

* * *

«ТОШКЕНТ»
СТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ

18.00 Футбол бўйича СССР чемпионати. «ПАХТАКОР» — «АРАРАТ» (Ереван). «ПАХТАКОР» Марказий стадионидан олиб кўрсатилади. 2-тайм (рус тилида).
18.50 Телефильм.

* * *

АШХОБОД КЎРСАТАДИ:

19.20 Классик куй шинавандаларига.
19.55 «Туркманистон».
20.10 Кичкинтойлар, сизлар учун!
20.30 Москва. Информацион программа.
21.10 «Туркманистон».
21.30 «1991 йил ҳосили». Сизга омад, пахтакорлар!
21.40 Сатира ва юмор.
22.10 «Говеч». Адабий кўрсатув.

● МТ — ОРБИТА-4

6.00 Молдова Давлат «ЖОК» рақс ансамблининг концерти.
6.35 «Лахтак ва булут». Мультфильм.
7.30 Ритмик гимнастика.
8.00 ТСН.
8.15 СССР Давлат камер оркестри ҳамда М. Свешников номли Москва Давлат хор билим юрти болалар хорининг концерти. Дирижёр — В. Третьяков.
8.55 «БУРДА МОДЕН» таклиф этади...».
9.25 ТОНГГИ ДАМ ОЛИШ КЎРСАТУВИ.
9.55 «ЗДОРОВЬЕ».
10.25 «ҲАЙВОНОТ ОЛАМИДА».
11.10 «ОЛТИН ЖУНЛИ ҚЎЙ ТЕРИСИ».
11.30 «ШОИР ҚИЗИ».
12.00 Н. Гнатюк куйлайди.
12.45 «ШЕРИК».
13.15 Режиссёр М. Захаров фильмлари. «СВИФТ ҚУРГАН УЙ». 1-серия («Союзтелефильм»).
14.30 ТСН.
14.45 Режиссёр М. Захаров фильмлари. «СВИФТ ҚУРГАН УЙ». 2-серия.
15.50 «Ер — она масканимиз». Телевизион фототанлов.
15.55 «БОНГ».
17.10 С. Рахманинов. «ҚОЯ». Симфоник фантазия. СССР Маданият вазирлигининг Давлат симфоник оркестри ижро этади. Дирижёр — Г. Рождественский.
17.25 «МАНГУ МУҲАББАТГА САЗОВОР МАМЛАКАТ». МОСКВА КРЕМЛИ. 2-фильм.
18.05 «Майя ариси». Кўп серияли мультфильм премьераси. 12-серия.
18.30 «ВАРЛАМ ШАЛАМОВ. БИР НЕЧА УМРИМ». Телевизион ҳужжатли фильм.
19.20 Халқ оҳанглари.
19.30 «ҚАРИБ СИРИ». Телевизион бадиий фильм премьераси. 1-серия (Буюк Британия).
20.30 Информацион программа.
21.10 «ҚАРИБ СИРИ». Телевизион бадиий фильм премьераси. 2-серия.
22.10 «СЕМЬЯ» ҳафтаномасининг хит паради».
23.25 ФУТБОЛ. СССР чемпионати. «СПАРТАК» (Москва)— «ДИНАМО» (Москва). 2-тайм.
00.15 «МАСХАРАБОЗ». Телевизион бадиий фильм. 1-серия (Одесса киностудияси).
01.25 «ЎША ПАЙТЛАРДА ДЕРАЗАЛАР ЎЙИБ ИШЛАНГАНДИ...». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси. Енисейсклик мусаввир Н. Дорогов ҳақида (Красноярск).

Якшанба, 15

ЎРМОН ХОДИМЛАРИ КУНИ

● ЎзТВ I

8.00 «ҲАФТАНОМА» (такрор.).

•

9.00 Ойбек. «НАВОИЙ». Видеофильм. 5-қисм (такрор.).
10.00 «Саломат бўлинг!».
10.40 «ЎЗБЕКИСТОН ЎРМОНЛАРИ».
11.10 «КИТОБ ВА ҲАЁТ».
11.40 «ЛАЙЛИ ВА МАЖНУН». Огаҳий номидаги Хоразм вилоят мусиқали драма театрининг спектакли.
13.50 «БИЗГА МАКТУБ ЙЎЛЛАБСИЗ».
14.20 «ДЕҲҚОН ВА ЗАМИН».
15.20 «КИНО УСТАЛАРИ». С. Толипов.

* * *

18.00 «Кураш». Мультфильм.
18.15 Болалар учун. «КИЧКИНТОЙ» кўрсатуви.
18.45 «ЁШЛИК» студияси кўрсатади. «ТАЛАБАЛИК ЙИЛЛАРИМ».
19.30 «АХБОРОТ» (рус тилида).
19.45 «ҲАМ КУЛДИРАДИ, ҲАМ КУЙДИРАДИ...». «Наштар» ҳажвий киножурналининг 25 йиллигига бағишланади.
20.40 «Йўқолган виждон». Катталар учун мультфильм.
21.00 «АХБОРОТ».
21.25 «ЯКШАНБА ОҚШОМИДА». Мусиқий кўрсатув.
22.15 Ойбек. «НАВОИЙ». Видеофильм. 7-қисм.
23.40 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II
Ўзбекистон телевидениесининг
«ДЎСТЛИК»
видеоканали

9.00 «БИЗ МАКАРЖАГА БОРАМИЗ». К. Тинчурин номли татар Давлат драма ва комедия театрининг спектакли.
10.50 «АС ГАЛА—БУЙДОК ДЕГАНИ». Телефильм.
11.15 «ИНТЕРСПОРТ».
11.55 «ХОРАЗМ АФСОНАСИ». Бадиий фильм. 2-серия.

* * *

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

17.30 Мультфильмлар: «Ғаройиб манеж», «Ғаройиб бочка».
17.45 «Лабиринт». Юқори синф ўқувчилари учун кўрсатув.
18.25 «Ҳусни замин». Ҳужжатли фильм премьераси.
18.45 «Розу ниёзи мардум».
19.15 «Пайванд». «Ширинжон» ансамблининг чиқиши (Тошкент шаҳри).
20.00 «Ҳафта».
20.30 Москва. Информацион программа.
21.10 Ф. Ансорий. «Ҳаёт ва ишқ». Телеспектакль.
23.10 «Телетомошабин ҳамроҳи».

● МТ — ОРБИТА-4

7.30 Ритмик гимнастика.
8.00 ТСН.
8.20 «Спортлото» тиражи.
8.35 «СИЗ ЯРАТГАН БОҒ».
8.50 «ЭРТА САҲАРЛАБ».
9.35 «ВАТАН ХИЗМАТИДА».
10.35 «ТОНГ ЮЛДУЗИ».
11.35 «САЁҲАТЧИЛАР КЛУБИ».
12.35 «ҚИШЛОҚ ЯНГИЛИКЛАРИ».
13.35 «Марафон -15».
14.35 ТСН.
14.50 ХОККЕЙ. Канада кубоги. Финал. Канададан кўрсатилади.
16.50 «ХАЛҚАРО ПАНОРАМА».
17.35 Турли мамлакатларнинг эртаклари ва афсоналари. Мексика эртаги.
17.40 «УОЛТ ДИСНЕЙ ТАНИШТИРАДИ...».
Якшанба кинозали
18.30 «ҚУЙ ЙИЛИ». Ҳужжатли фильм премьераси.
19.05 МТ экранида биринчи марта. «ИККИНЧИ УРИНИШ». Бадиий фильм (АҚШ).
20.30 Информацион программа.
21.10 «БРЭЙН РИНГ». Ўсмирлар турнири. Киев ва Одесса командаларининг учрашуви.
21.45 Бир актёр театри. Е. Шифрин. «МЕН ШОСТАКОВИЧ АСАРЛАРИНИ КУЙЛАЙМАН».
23.15 ВОЛЕЙБОЛ. Европа чемпионати. Эркаклар. Финал. Германиядан кўрсатилади.
00.15 «МАСХАРАБОЗ». Телевизион бадиий фильм. 2-серия.
01.35 Сизлар учун Ю. Гуров раҳбарлигидаги халқ чолғулари камер оркестри чалади

...ТЕНГДОШЛАР САФИДА МЕН ҲАМ ДЕВКОРМАН

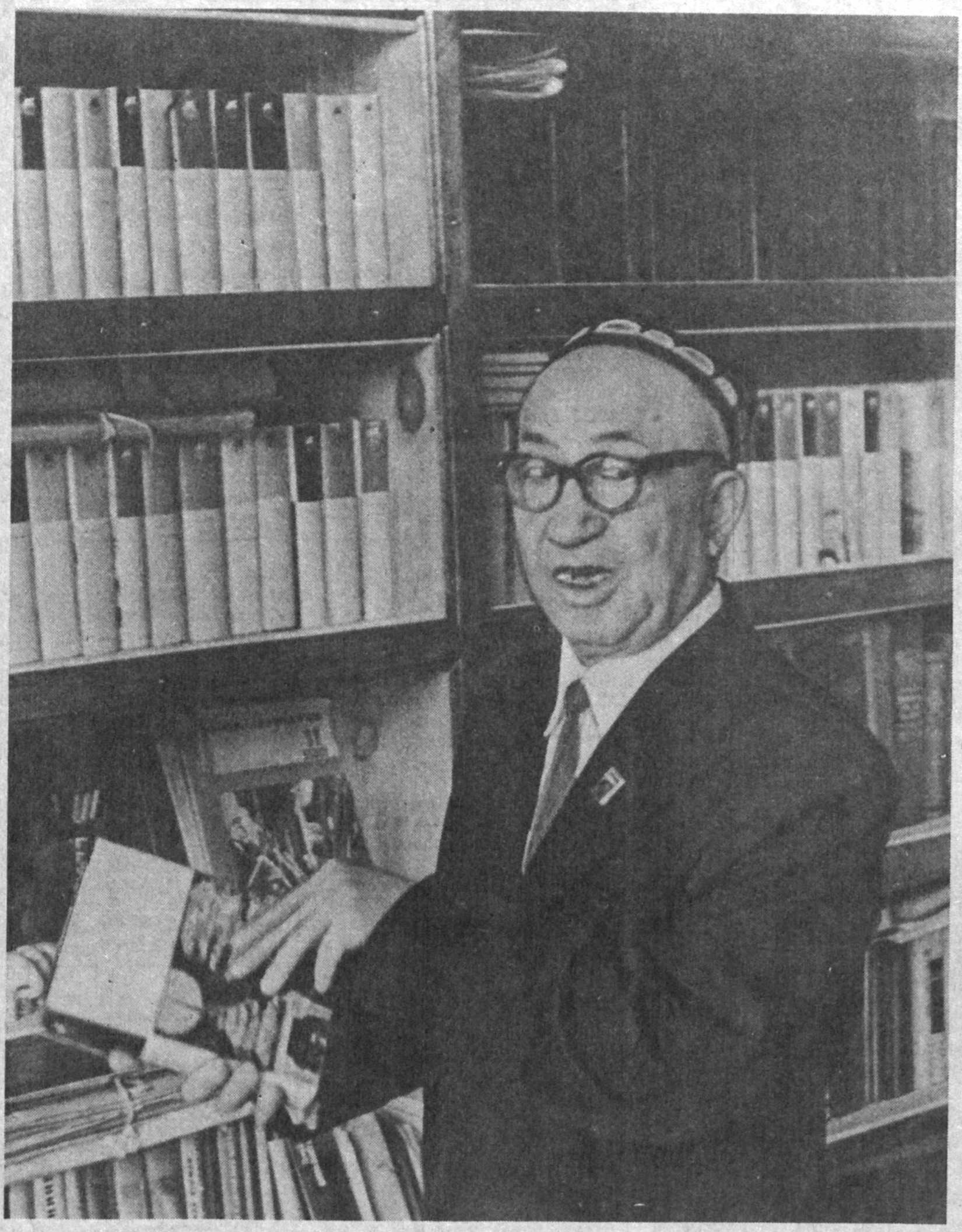

ЗУЛФИЯ,

ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚ ШОИРИ

БИР ШЕЪР ТАРИХИ

Миртемир ва Зулфия ҳаётда, ҳам, ижодда ҳам дўст, бир-бирларига маслаҳатгўй, кўмакдош бўлганлар. Зулфия опа ҳозир Миртемир ҳақида ўз хотиралари туркумини ёзмоқдалар. Қуйида ундан бир лавҳа чоп этаётирмиз.

1960 йилларнинг кузи. Ўзбекистон ёзувчилар уюшмаси 1 Май кўчасидаги бино. Ёзувчиларнинг очиқ партия мажлиси. Поэзияда лирик шеърлар қувғиндан қайтаётган ажойиб пайтлар. Унча ҳам тўла бўлмаган залнинг биринчи қаторида ўлтирибмиз. Миртемир билан ёнма-ён. Ҳайъат раёсатида Ойбек, С. Бородин, Ғафур Ғулом, Комил Яшин, М. Шевердин, Уйғун, партия ташкилотининг секретари... масала муҳим. Жуда жиддий доклад ва сўнг музокаралар.

Бирдан қўл кўтариб Миртемир оға сўз сўради;

— Бу мажлисда шеър ўқиш мумкинми? — минбарга ҳам ўтмай, киссадан икки букланган, ҳамиша шоир ўзи ишлатадиган оппоқ қалинроқ қоғозни олиб, кўзойнагини тақади.

— Мен бир шеър қоралаган эдим, икки-уч редакцияга бош суқиб чиқдим, олиб қоладилар, уч-тўрт кун кутгач, хабар оламан. Газета адабий ходимларидан бири «бўлмас экан» деб қайтариб беради. Нима учун бўлмас экан, бир ҳато, камчилиги бўлса айтинглар, мен кўриб берай дейман. «Бунақа шеърни босолмаймиз» дейдилар. Балки ҳақиқатан ҳам ўзим сезмай, бирон хатога йўл қўйгандирман, мен тушунмадим. Ўқиб берай, айтинглар. Мен хафа бўлмайман.

Ҳамиша юмшоқ, сергак нигоҳли кўзлари мунгли ва илтижога тўла бир ҳайъатга, бир залдагиларга қарайдилар!

— Ўқинг, ўқинг! — деган кўп овозлар шоирга далда бўлди шекилли, хиёл жилмайиб, ҳаммага «раҳмат» сўзини пичирлаб, сўнгра шеър ўқийдилар.

«Ғашлик...».

Шеърни қандайдир хижолат, ранж билан ўқийди. Мана, шеърнинг ўзи орага кириб кела бошлайди.

...Онагинам!

Мен ҳам одам бўлдимми?..

Давом этади шоир. Мамлис аҳлида сукунат, фақат ўталмаган бурч, қарздорликдан ранж ва онага кўрсатилмаган меҳрдан афсус туйғулари, назаримда ҳамманинг ҳам дилига яқин куйдиргич сўзлар эслатма сингари кириб борар эди.

Менинг юрагимдан бошланган титроқ, бир ранж қудрати афсус, дакки, надомат тўлқини бўлиб сочларим учигача етиб, титроққа солди. Ўз онамни ўйлайман ва шоирнинг сўзларини онамга такрорлайман дилимда. Шеър ўқилди, қарсак чалиндими, чалинмадими, ҳозир эсимда йўқ. Кўз олдимда унинг бутун борлиғи асаб ва кутиш бўлиб, тик турган қиёфаси, у худди ҳукм кутгандай гоҳ залга, гоҳ ҳайъатга қарайди.

— Нимаси ёмон, жуда яхши шеър, — дедилар Ғафур Ғулом. Сукунатки, дилдаги энг зарур, тўғри сўзлар ҳам тилга чиқишдан олдин ҳадик, иккиланиш билан такрор-такрор ўйлаб кўриладиган пайтларнинг беадад юки... Турғунлик даври деганлари шу бўлса керак. Шеър менга жуда ҳам ёққан эди. Қаердан журъат олдим? Зотан журъат ҳам керак эмас. Мен жойимдан турдим-да, «Муаллиф рухсат этсалар, шу шеърни биз «Саодат»га оламиз, қолгани ҳақида домла билан келишиб оламиз», — дедим-да шоир жойига келиб ўлтирмасданоқ қўлларидан шеърни олишга шошилдим. Шошилдим, яна бирон редактор эга чиқмасин деб шошилдим. Қайси редакциялар рад этганини домла айтмадилар — бундай олийжаноблик шоирнинг ҳамишалик фазилатлари бўлган.

«Бундай шеърлар бизнинг журналга жуда керак, умуман бундай шеърлар қанча кўп бўлса шунча яхши», — дедим шекилли, шоир чиройли жилмайиб, одобларича ҳаммага «раҳмат» сўзини деярли пичирлаб жойларига келиб ўлтирдилар.

Эртаси эрталаб домла редакцияга келдилар, шеърни синчиклаб ўқий бошладик.

— Эътирозингизни тортинмай айтаверинг, хафа бўлмайман, — дедилар.

Эътироз сарлавҳадан бошланди.

«Ғашлик»нинг бир неча маъноси бор, кўнгил ғашлиги маъносида тўғри. Лекин бу ерда ғашликдан кўра кучлироқ туйғу, ўталмаган бурч учун афсус, надомат алами кўпроқ.

«Онагинам» сарлавҳага чиқадиган баҳодир сўз, буюк сўз, «Она» эмас, айнан «онагинам», шаклида жуда муносиб.

Сезиб турибман, шоир учун бу сўз бош сўз, шу сарлавҳани ёзиб қўйиб ёзган шеърни. Шеърнинг салмоқли мазмуни, туйғуларнинг ёниқ-аччиқ ҳақиқат эканлиги, назаримда, «Онагинам»ни кутиб турар эди. Рози бўлдилар.

Албатта, шеърни синчиклаб биргаликда ўқиганда шеър табиатига, оқимига, асосий ғоясига кўра заифроқ иборалар ўзгартирилди. Биз бу шеър устида сўзлаганимизда, ишлаганимизда, шубҳасиз, қалам шоирнинг қўлида тебранади. «Саодат» саҳифасида кенг ўқувчилар ҳукмига ҳавола қилинган бу бадиий гўзал, ғоявий бақувват шеър энг машҳур шеърлардан бири бўлиб қолди. «Онагинам» ҳар бир ўқувчисини ўз дилига бир назар ташлаб қўйишга, Она олдидаги бурчини адо этишга кечикмасликка чақирадиган бир бонг бўлиб янгради...

Бу Миртемир домланинг бош шеърларидан бири бўлиб мангуликка кириб кетди.

ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚ ШОИРИ МИРТЕМИРНИНГ 80 ЙИЛЛИГИ

САМАРҚАНДДА—НАВОИЙ МУЗЕЙИ

Алишер Навоийнинг 550 йиллиги муносабати билан Самарқандда музей очилди. Кўпгина мунозаралардан сўнг Улуғбек мадрасаси ташкил этилажак музей учун энг муносиб жой деб топилди. Навоий Самарқанддалик пайтида бу мадрасага кўп келиб турар эди.

Давлат музей-қўриқхонаси илмий ходимларининг ташаббуси билан Алишер Навоий музейи экспонатлари мадрасанинг дарсхонасига жойлаштирилди. Кўп даврлар ўтиб кетгани учун ҳам Алишер Навоийнинг бирор бир буюмини топиш амримаҳол эди, албатта. Бироқ унинг адабий меросидан бой намуналар қолганди. Улар шоирнинг авлодлари ва хаттотларнинг самарали хизматлари эвазига бугунги кунгача сақланиб келди. Алишер Навоийнинг музей-қўриқхона қазноқларидан танлаб олинган асарлари қўлёзмалари ва литографиялари янги музейда биринчи бор намойиш этилмоқда.

Музей экспонатлари тўрт бўлимдан иборат. Дастлабки бўлимдаги кўргазмалар буюк Жаҳонгир Амир Темур номи билан боғланган. Кейинги бўлимларда эса шеърият султонининг ўтмишдошлари ва устозлари —Низомий Ганжавий, Хусрав Деҳлавий, Шеърозий расмларининг галереяси жой олган.

Кўргазманинг охирги бўлими Навоий ҳаётининг сўнгги йилларига бағишланади. Бу ердаги хужжатлар орасида Хиротдаги Алишер Навоий мақбарасининг Октябрь инқилобидан илгари олинган фотосурати ҳам бор.

Б. МАНСУРОВ.

МИРТЕМИР

МЎНДИ,

Қишлоққа боргандим ёз ойи бир вақт,
Соғиниш ва дийдор — ўзи тенгсиз бахт.
Келишади дарров қавму қариндош,
Сабза мўйлов жиян ё ундан ҳам ёш.
Саватида нони — аммаю холам.
Қўшним мақтаниб дер: «Бу кенжа болам!
Амаким келади — етакда қўзи:
«Зап келдинг!» Қўзини сўймоқчи ўзи.
Бир-бир йиғилишар қурдош-тенгдошлар,
Бир кез жон олгувчи не қаламқошлар,
Бобомдек чолпар ҳам бўлмайди ҳеч кам,
Шундоқ. Бир нафасда олис-яқин жам.
Қучоқлари очиқ, ўрашиб олар,
Нима бор, нима йўқ — сўрашиб қолар.
Дастурхон ясоғлиқ, чой сузилади,
Суҳбат чўзилади, сўз чўзилади,
Кўп ўтмай тортилар ажиб кулчатой,
Қўзининг эти ҳам барра, жиққа мой,
Чирманда вадаванг, чалинар дутор,
Авжида қўшиқ ҳам, лапар ҳам ёр-ёр.
Аста таралишур тун оққан маҳал,
Тонгдан меҳмондўстлик учун келур гал.
Бир мўнди узатди қайтишда аммам,
Кўзлар қамашгудек фусункор бирам.
— Ола кетинг, — деди, — мендан эсдалик,
Буни ардоқлолмас ҳеч ким сенчалик.
Асли ўзи улуғ бобонгдан ёдгор,
Сепимда келгани ҳануз эсда бор.
Бир оёғим тўрда, ўзгаси гўрда.
Тайсалмай, бунга бир разм солиб кўр-да...
Лол бўлмагин амманг таманносидан,
Бобонгга ҳам энчи ўз бобосидан,
— Хўп, — деб олдим дарҳол, — не ҳам қилардим,
Мўнди эзгулигини яхши билардим.
Эшитгандим олис ўтмишдан оз-моз,
Қишлоқ жаннатдан ҳам яхшироқ ва соз,
Яхшилик қўйнида оларкан нафас,
Бир кўрган ўлгунча қиларкан ҳавас.
Айлана ғуногун чексиз мевазор,
Мева пишар экан то тушгунча қор.
Бозорга элтишар — кутади бозор,
Аравалар тўла мўндилар қатор.
Мўндиларки нақшлик, ғазаллик, хатлик,
Авайласанг, умри узун қимматлик.
Мўндилар лиммо-лим қўлбола шароб,
Шароб бўлганда ҳам тансиқ ва ноёб,
Мўндилар лиммо-лим шинни, шира, бол,
Бол тўлсин деб ахир ясамиш кулол.
Шаробдан бўшаса, сув тўлар муздек,
Ёвғон ғўжаси ҳам нондек ва туздек.
Шу важдан қишлоғим лақаби мўнди,
Наинки лақаби, насаби мўнди.
Қаҳатчилик йили — мўндиларки бор,
Нон бўлди, дон бўлди — элга хўп мадор.

Туркистонда узун мўнди растаси,
Оз эмас шайдоси ва шикастаси.
Мўндига қимиз ҳам қуйиб ичишар.
Булоқдан тўлдириб, тўйиб ичишар.
Шу важдан бош эгиб мўндини олдим,
Ўраб-нетиб шу чарм халтага солдим.
Бир номдор кулолнинг меҳнати бу ҳам,
Шоиртаъб халқимнинг санъати бу ҳам...
Ҳа, шундоқ қишлоғим лақаби мўнди,
Фақат лақабимас, насаби мўнди.

1975 йил.

ЁРУҒЛИК

Ёруғлик юрти бу, тонг ўлкаси бу,
Қуёш боласиман, десам ҳаққим бор.
Порлоқ уй, жаранг шеър, онг ўлкаси бу,
Йўлим ҳам, уфқим ҳам ёрқин, шуъладор.
Ёруғлик лиммо-лим эрк маконимда
Ҳовучлаб ичаман шаршарасидан.
Қуёш учқунлари қайноқ қонимда,
Мен қудрат оламан ҳар заррасидан.
Ўроқ-машоқ пайти олтин хирмоним,
Саратон кўкида ширмойи ноним,
Ёз бўйи ярқироқ, эзгу осмоним,
Коинот онаси — алп онажоним.
Кўклам яшиллиги — юздан бир ранги,
Анор шарбатида акси жилвагар.
Қушлар қўшиғи ҳам қуёш оҳанги,
Булоқ мавжларида рақси жилвагар.
Ғўза тўлқинида мудрар ёруғи,
Кўклар ёруғ олар оқ чаноғидан.
Тупроқда яширин олам ёллуғи,
Чаноқлар оқлиги нур қайноғидан.
Ёруғ кун ярашиқ ёруғ диёрман,
Менинг шу қуёшлик давлатим-да бу.
Тенгдошлар сафида мен ҳам девкорман,
Қуёшлик давлатим — меҳнатим-да бу.
Ёруғлик ва нурнинг оқ сийнасида —
Ўша суюк жаҳон, деганлари рост.
Ёруғ чўққиларнинг шоҳ зинасида
Ёруғ Ўзбекистон деганлари рост.

1974 йил.

УМРИ АЗИЗ

...ТЎЙ ғайриодатий ўтди. Меҳмонларнинг ҳам аксарияти ёши саксондан ошган мўътабар бувалар ва момолар. Уларнинг нур ёғилиб турган чеҳраларига разм солиб, оддий тақдирли кишилар эмаслигига ишонч ҳосил қиласиз. Номини нафақат республика, балки бутун мамлакат биладиган бaобрў меҳмонлар ҳам анчагина. Вилоят ва Урганч шаҳар Кенгашлари вакиллари тантана қатнашчилари ҳузурида бўлишди. Тўй ажойиб учрашув, дилтортар суҳбатларга айланди. 20-йиллардаги «Қизил таёқчи»лар отрядининг собиқ жангчиси, жасур милиционер 95 ёшли Иброҳим Жуманиёзов 65 йил муқаддам жанговар дўстини босмачилар интиқомидан асраб қолган эди. Мана энди улар орадан 60 йил ўтгач ушбу тантана кечасида яна учрашдилар. Дийдорлашиш онларини тасвирлашга қалам ожиз. 20—30-йилларнинг суронли воқеа-ҳодисаларини эслашаркан қариялар ўзларини яна яшариб қолгандек, навқиронлик йилларига қайтгандек ҳис этишди. Чақ-чақлашув ва ҳазил-мутойиба авжига чиқди.

Асли ҳазорасплик собиқ маҳсидўз, кейинчалик, вилоят ижроия комитети раиси, кекса ғазалхон шоир Болта Давлатов (Бодил) таваллудининг 85 йиллиги ана шу тариқа нишонланди.

Болта отани Хоразмнинг ҳар бир шаҳар ва қишлоғида яхши билишади. Оддий чорикор деҳқонлар, ҳунарманд ишчилар, камбағал йўқсиллар унинг энг яқин дўстлари, маслаҳатдошлари. Ота хонадонидан воҳанинг узоқ-яқин шаҳру қишлоқларидан зиёрат, ўгит-маслаҳат ва дийдор излаб келувчи оддий кишилар, фозил-фузалолар аримайди. Эл ардоқлаган инсон мўйсафид ёшига қарамай фаолиятини давом эттираяпти. Бундан ташқари шеър ва ғазаллар битаяпти. Воҳа ва жамоа хўжаликлари тарихини ёзаяпти. Унинг шеър ва ғазалларига басталанган қўшиқлар овозчигор орқали кунора янграб турибди.

Қанийди, ҳар биримизнинг умримиз шу қадар азиз ва ардоқли, сермазмун, серқирра бўлиб, эзгуликлар билан йўғрилса...!

А. СОБИРОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Абдулла ОРИПОВ,

ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚ ШОИРИ

КАРВОН

УСТОЗ МИРТЕМИР ХОТИРАСИГА

Сизга ташланмади оҳ не-не зотлар,
Улар ҳар мўминга ташланар эди.
Ташланмаса дили ғашланар эди,
Улар пучак жоилар, аҳли бедодлар.

Жиндеккина нозиқ феълингиз билан
Сокин бир қўнғироқ чалиб ўтдингиз.
Ёруғлик кунларни бедор кутдингиз,
Дардлашдингиз фақат элингиз билан.

Нечоғлик хокисор эдингиз, устоз,
Ялангтўш меҳнаткаш, қалам деҳқони.
Қадим Туркистоннинг танти ўғлони,
Покиза эдингиз мисли оқ қоғоз.

Не-не ўлкаларнинг не даҳолари,
Сиз боис ўзбекча сўйлаган эди.
Сизнинг лафзингизда куйлаган эди,
Қошғарийдан қолган тил садолари.

Шеърингиз учқуру ўзингиз карвон,
Манзилга шошилмай келар эдингиз.
Оҳ, устоз ҳолбуки билар эдингиз —
Югурик давронлар асли бу даврон.

Сизнинг армонингиз яшар қароғда,
Балки у бўйлагай асрларни ҳам.
Во дариғ мана шу сатрларни ҳам,
Ёзсам бўлмасмиди сиз тирик чоғда.

ЙЎҚЛОВ

МУРАББИЙНИНГ МУБОРАК ИЗИ

Ёшларга мураббийлик бобида ҳам Миртемир домла жуда давлатманд эдилар. Устоз «Киприкларим» шеърида ёзганларидек, шогирдларини кўз устида асрарди. Ёш ижодкор аслан болатабиат бўлади. У ёқтирмаганга яқинлашмайди. Зеро, Миртемир домла ёшларни чин дилдан ардоқлар, улар даврасига талпинар, суҳбатини қалбан қўмсарди.

...1976 йил — Халқаро хотин-қизлар йили муносабати билан Ҳамид Олимжон номидаги Адабиётчилар уйида «Қизлар мушоираси» бўлди. Зулфия, Саида опалардан тортиб энди машқ қилаётган қизларгача минбарда тизилишиб ўтирдик. Ёшлару ҳаваскорлар ким яхши, чиройли ўқиш дегандек биримиздан биримиз қолмасликка тиришиб шеър ўқидик. Бир вақт даврабоши энди минбарга Миртемир оғани таклиф этамиз, — деди.

Шунда асосан тингловчи талабалар билан тўлган катта хонанинг ўртароғида ўтирган қоядай чўнгвиқор нуроний шоир ўрнидан вазмин қўзғолди ва ҳар доимгидай қўлини кўксига қўйганча оҳиста, лекин қатъий оҳангда шундай деди:

— Қуллуқ, Зулфияхоним! Биз бугун отинчалар овозини эшитгани келдик. Мен учун ҳам ҳали гал етмаган ана бу қизалоқлар ўқишсин. Улар бу ерга беҳудага келишмаган.

Домла билиб айтган эканлар. Мушоирада улоқни минбардаги 30 нафар шоира эмас, залдаги қаламлари расида қизлар олиб кетишди.

Дарвоқе, Миртемир домланинг оппоқ чеҳраси ўшанда одатдагидан ҳам оқроқ, ёппа қабоқлар янада салқиган эди. Чунки шоир ўша кунлари қаттиқ бетоб бўлиб, анчадан бери шифохонада даволанаётган эди. Мушоирани тинглаш учун шифохонадан атайин келибдилар! Адабиётга бунчалик фидойиликни, қаламга бу қадар эътиборни сўз билан таърифлаш мумкинми?! Лекин алломанинг бу ташрифини ўшанда кўпчилик қадрига етмаганмиз. Мен эса ўша куни Миртемирдек зот қошида гуноҳга ботганман: мушоира тугагач, ҳамма суҳбатлашганча гуруҳ-гуруҳ бўлиб тарқала бошлади. Хонадан биринчи бўлиб чиқишга ҳеч шошилмас, айни вақтда ботинмасди. Устоз шоираларни қуршаган қизлар бир тарафда, Миртемир домлага эргашган йигитлар иккинчи тарафда ярим ой шаклида тизилишиб, бир-бирларига йўл бериб бир неча лаҳза туриб қолишди. Шунда домла юмшоқ кулимсираб, кўксига қўйган ўнг қўлини узатиб, «марҳамат!» дегандек ишора қилдилар. Шоиралар остона хатлашди. Йўлакка чиққанимизда шоиралардан бири сумкаси минбарда қолганини айтди. Хонага чаққон кириб сумкани олдиму нима қиларимни билмай иккиланиб қолдим: Рауф Парфи этагида бир гуруҳ шоирлар Миртемир домланинг қадам босишини кутиб турарди. Улар даврасига қўшилишга иймандимми, ҳар қалай, тизимни ёнлаб, ўзимни эшикка урдим. Эвоҳ, ўшанда мен нотавон Миртемирдек аллома олдидан кесиб ўтдим!

Ўша-ўша устоз Миртемирни эсласам, ёки муборак исмшарифини эшитсам ичимда бир ўт ёнади. Виждоним олдида, устоз руҳи олдида изза бўлиб кетаман.

Кунларнинг бирида андижонлик ёш ижодкорлар телевидениега чиқдик. «Зангори экран»да Олимжон Холдоровни кўрган Миртемир домла шогирдини йўқлаб меҳмонхонага келганди... Кейин иш юзасидан шоир хонадонига бориб туриш имкониятлари кўп бўлди. Мен ул даргоҳга турмуш ўртоғим Мирза Карим билан бирга борардим. Қайси маҳал бормайлик, меҳмонхонадаги узун столда ҳамиша камтарона дастурхон тузоғлиқ турар, остонадан кирганки одам шу ерга таклиф этилиб, олдига ярим коса иссиқ мошхўрда албатта қўйиларди. Хонадон бекасининг газўчоқдаги қозончаси 40 қулоқли Яссавий қозонидан ҳам баракали эди...

Хонадон соҳиби ҳамиша бир жой — пойгакдаги «ўз стули»га чўкар ва табиий илтифот билан суҳбатни бир маромда уйғунлаштириб ўтирарди...

У киши фақат бир гал хонада бизни ёлғиз қолдириб, ховли тўридаги ижодхонасига чиқиб кетган ва бирор соатлардан сўнг қўлида қоғоз билан қайтиб кирганди... Бу Ёзувчилар уюшмаси аъзолигига тавсиянома бўлиб, тўла тўрт саҳифадан иборат эди. Ундаги ҳар бир сўз ўта меҳрибонлик билан битилган...

Кўп фикрларда ёш ижодкорни руҳлантириш учун мақтов қабартириброқ ёзилганини биламан албатта. Унда тетапоя қалам нималар бобида калталик қилаётганлиги ҳам қисқа сатрларда аниқ ифодаланган. Бу етишмовчиликлар изланиш, устозлар билан мулоқотлар оқибатида бартараф бўлишига ишонч билдиргандилар. Балки шунинг учундир, сўнгги вақтларда ёшларни ўзлари йўқлаб чақиртирадиган бўлдилар.

Афсуски, Миртемир домланинг, айниқса, асар тили устида ишлашга даъват этувчи суҳбатини муфассал тинглай олмай қолдик. Уларни ўргатадиган қўлланма бўлиб амалий намуна — Миртемирнинг гўзал ва халқчил асарлари қолди. Биз ўрганмаган фазилатларни ҳали истеъдодли ёшлар шажараси ўрганажак.

Мен учун эса давримиз алломa шоирларининг муборак юзларини кўрганлигим, мағзи тўқ сўзларини тинглаганлик бахти ва адо этолмаган бурчу сўраб улгирмаган узр армони қолди...

Мукаррама МУРОД қизи.

ЭШИТМАДИМ ДЕМАНГЛАР!

АРМИЯ ХИЗМАТИДАН ҚАЙТГАН ЁШЛАР ДИҚҚАТИГА!

Фарғона вилояти, Бағдод районидаги 19-ҳунар-техника билим юрти Сизларни 1 йиллик дурадгор-ёғочсозлик ҳамда ўзбек миллий иморатларини қурувчи усталар тайёрлайдиган курсларга таклиф этади:

Шу давр ичида Сиз ҳар ойда 40 сўмдан 50 сўмгача стипендия, 4 маҳал иссиқ овқат, кийим-бош билан таъминланасиз. Бундан ташқари ишлаб чиқариш амалиётидан тушган пулнинг 50 фоизи ўқувчиларга иш ҳақи қилиб берилади.

Ўқишлар билим юртининг янги биносида, замонавий жиҳозланган ўқув хоналари ва устахоналарида ўтказилади.

Узоқдан келганлар ҳар бири 2 ва 3 кишилик ётоқхоналар билан таъминланади.

Билим юрти манзили: Фарғона вилояти, Бағдод район маркази, Неъмутуллаев кўчаси, 49-уй.

Телефон: 92-2-43.

«КамАЗзапчасть» қўшма корхонаси **«КамАЗ»** автомобилларининг эҳтиёт қисмларини сотади. Эҳтиёт қисмларининг миқдори ҳақидаги ахборот-бюллетень харидорлар талабномасига мувофиқ жўнатилади.

Кичик автохўжаликлар, колхозлар, совхозлар, кооперативлар ва алоҳида шахслар диққатига: Ремонт-техника буюмларининг оз миқдордаги эҳтиёт қисмларини посилка қилиб юборилади.

Корхона манзили: 423814, ТССР Набережние Челни шаҳри, Космонавтлар кўчаси, 5-уй, «КамАЗзапчасть» қўшма корхонаси.

Телефонлар: 53-06-59, 54-07-12, 54-06-27.

Бош муҳаррир вазифасини бажарувчи: Н. С. САЪДУЛЛАЕВ.

Таҳрир ҳайъати: А. А. АБДУЛЛАЕВ, Ф. Й. АБДУРАҲИМОВА, И. Г. ВОЛКОВ, Д. М. ҒУЛОМОВА, С. С. ҒУЛОМОВ, З. И. ЕСЕНБОЕВ, А. И. КОВАЛЕВ (масъул котиб), Л. П. ҚАЮМОВ, Тоҳир МАЛИК, М. МУҲАММАДҚУЛОВА, С. Ф. МУҲИДДИНОВ (масъул котиб), Т. Э. НАЗАРОВ (бош муҳаррир ўринбосари), З. Қ. НОРМУҲАМЕДОВ, Л. Н. ПАК (бош муҳаррир ўринбосари), Т. Р. ПИДАЕВ, М. РЎЗИМАТОВ, О. Р. САИДОВ (бош муҳаррирнинг биринчи ўринбосари), В. Н. СИГЕДИН, Ш. ТЕМУРОВ.

МУАССИС: Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700000, ГСП

Тошкент шаҳри, Ленинград кўчаси, 19-уй

Телефонлар: 32-09-67, 33-07-48. Индекс: 64608. Буюртма № 5837.

118800 нусхада чоп этилади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. 700083. Ленинград кўчаси, 32-уй. Босишга топшириш вақти 21.00. Босишга топширилди: 23.30. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12